

Türkiye’de Coğrafya Literatürünün Gelişmesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü’nün Rolü ve Önemi

Ali Özçağlar*

Mustafa Kemal Atatürk’ün direktifleriyle başkent Ankara’da 83 yıl önce kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin bünyesinde yer alan coğrafya bölümünün Türkiye’de coğrafya biliminin ve coğrafya literatürünün gelişmesindeki rolü ve önemi bu makalede tarihsel sürece bağlı kalınarak genel hatlarıyla ele alınacaktır.

Kuruluş ve Yapılanma Dönemi (1935-1960)

Bu dönem, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin ve bünyesinde yer alan Coğrafya Enstitüsü’nün kuruluş ve yapılanma dönemini ve bu dönemde görev alan akademisyenlerin bilimsel faaliyetlerini ve yayınlarını kapsamaktadır.

Cumhuriyetle birlikte Türk tarihinin, Türk dilinin, Türk kültürünün ve coğrafyasının araştırılarak özellikle bilimsel çalışmalara konu edilmesi Atatürk tarafından ileri sürülmüştür. Bu amaçla 1931’de Türk Tarihi Kurumu, 1932’de Türk Dil Kurumu kurulmuş, daha sonra bu kurumlara akademik yönden destek verecek bir fakültenin kurulması gündeme gelmiştir. Bu fakülte, batıdaki örnekleri gibi bir edebiyat fakültesi olmak yerine adında açıkça görüldüğü üzere, *dil, tarih ve coğrafya* vurgusu ile tasarlanmıştır. Bir taraftan Türk dilini, tarihini, kültürünü ve coğrafyasını bilgi metodu ile araştırıp incelemek, diğer taraftan orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, cumhuriyetimizle simgeleşmiş bir bilim merkezidir. Mustafa Kemal Atatürk’ün bizzat adını verdiği ve “*Hayatta En Hakiki Mürsit İlimdir.*” sözüyle

* Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü. ali.ozcaglar@ankara.edu.tr, Orcid: 0000-0002-3001-9234.

taçlandırdığı Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 14 Haziran 1935'te kabul edilen 2795 sayılı kanunla kurulmuş ve 09 Ocak 1936 tarihinde eğitim-öğretime başlamıştır. DTCF'nin ilk binası şimdiki Küçük Tiyatro'nun bulunduğu Evkaf Apartmanı idi. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin şimdiki binası, ünlü Alman mimar Bruno J.F. Taut tarafından 1937-1938 yıllarında projelendirilerek inşa edilmiş ve 1940 Kasım ayında öğretime açılmıştır.

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün Yapılanma Döneminde Görev Alanlar:

Adı Soyadı	DTCF'de Göreve başlama	DTCF'den Ayrılışı
Herbert Louis	1935	1943
Cemal Arif Alagöz	1935	1972
Danyal Bediz	1935	1978
Ahmet Niyazi Çıtakoğlu	1936	1946
Reşat İzbirak	1939	1998
Ferruh Ali Sanır	1940	1950
Cevat Rüştü Gürsoy	1940	1985
McCallien	1944	1950

Fakülte bünyesinde yer alan “Coğrafya Enstitüsü” Almanya’dan davet edilen Prof. Dr. Herbert Louis’in öncülüğünde kurulmuştur. Herbert Louis, imkânsızlıklara rağmen büyük özveriyle çalışarak coğrafya enstitüsünü bir laboratuvar haline getirmiş, kendisi fiziki coğrafya alanında (özellikle jeomorfoloji) uzman olmasına rağmen beşeri coğrafyaya ve bölgesel coğrafyaya da büyük ilgi göstermiş ve Türkiye’de yaptığı çok yönlü coğrafi araştırmalarla dikkat çekmiştir. Bu değerli bilim adamı Türkiye’de bulunduğu süre içinde (1936-1943) bölümdeki meslektaşlarını yönlendirmiş ve çok değerli coğrafyacıların yetişmesini sağlamıştır. H. Louis zorlu bir çalışma temposu izleyerek öncelikle kendinden sonra bölümü teslim edeceği öğretim üyelerini yetiştirmiştir. Bu bağlamda Cemal Arif Alagöz, Fransız ekolünde bölgesel coğrafya, Niyazi Çıtakoğlu, Alman ekolünde jeomorfoloji, Danyal Bediz, Alman ekolünde beşeri ve ekonomik coğrafya alanında uzmanlaşmışlardır. Böylece DTCF Coğrafya Bölümü’ndeki bilim adamları ve araştırmacılar coğrafyanın uygulamalı bir bilim olduğu görüşünde birleşerek Fransız-Alman ekolünün karışımında eğitim öğretim yapmaya başlamışlar ve ilk olarak 1942’de yayın hayatına başlayan *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*’nde makaleler yayınlamışlardır.¹ 2017 yılında 57.

1 Herbert Louis, “Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsünün Öğretim Gezileri”, *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1942, c.1, sy. 1, s. 91-98.

Cilt, 2. sayısının yayınlandığı *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*’nde Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarının da yazıları yer almaktadır.²

DTCF Coğrafya Bölümü’nün kurucusu olan H. Louis, 12.3.1900 tarihinde Almanya’nın Berlin şehrinde doğmuştur. Berlin Üniversitesi Fen Fakültesi’nde Coğrafya, Jeoloji ve Fizik tahsil ederek mezun olduktan sonra aynı üniversitede 1925 senesinde doktora, 1930 senesinde habilitasyon yapmış ve 12 Ağustos 1935 tarihinde Berlin Üniversitesi Coğrafya Profesörlüğüne tayin edilmiştir. Aynı senenin kasım ayında, Maarif Vekâleti tarafından Ankara’ya davet edilerek yeni açılmakta olan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nde Coğrafya Profesörlüğü ile görevlendirilmiştir. 8 sene devamlı olarak fakültede öğretim ve araştırma faaliyetinde bulunan Prof. Dr. Herbert Louis, 1943 senesinde Almanya’nın Kolonya Üniversitesi Coğrafya Ordinaryüslüğüne tayin edilerek memleketimizden ayrılmıştır. 10 sene kadar bu vazifede kaldıktan sonra 1952 senesinde Münih Üniversitesi Coğrafya Ordinaryüslüğüne nakledilmiştir. Yukarıda kısaca anlatılan meslek hayatı esnasında Louis, memleketi olan Almanya haricinde başta Türkiye olmak üzere dünyanın muhtelif memleketlerinde, Britanya Adaları’nda, Balkan Yarımadası’nda, Doğu ve Güneydoğu Asya’da, Doğu Afrika’da ve Kuzey Amerika’da araştırma gezileri yapmış, muhtelif ilmî kongrelere iştirak etmiş, araştırmalarının sonuçlarını sayıları 75’i bulan kitap ve makaleler halinde yayımlamıştır. Bu eserlerin 8’i müstakil kitap, geri kalanı makale, rapor ve kontrandüdür. Ayrıca, Prof. W. Hartke ile birlikte “Münchner Geographische Hefte” isimli, seri halindeki ilmî neşriyatı idare etmiştir.

1935-1943 yılları arasında DTCF’de Coğrafya Profesörü olarak çalıştığı sırada Genel Coğrafya ve Ülkeler Coğrafyası dallarında olmak üzere çeşitli konuları ele almış, bu arada özellikle Kartografya, Jeomorfoloji, Klimatoloji, Bitki Coğrafyası, Hidrografya, Nüfus ve İskân Coğrafyası gibi genel mahiyette yayımları dışında mevzii coğrafyaya ve Türkiye Coğrafyasına ait olanlar önemli bir yer tutmaktadır. Prof. Dr. Herbert Louis anadili olan Almancadan başka Fransızca ve İngilizceyi iyi bilmekte ayrıca Türkçeye de vakıf bulunmaktadır. DTCF’de bulunduğu 8 yıl içinde planından, teşkilatından, kitaplığın kuruluşundan başlamak üzere Coğrafya Enstitüsü’ndeki konuşmaları, seminerleri, kısa ve uzun gezileri ile esaslı bilimsel faaliyetlerde bulunmuş, Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri, Bitki Örtüsü, İç Anadolu IV. Zaman Gölleri, Türkiye’nin Nüfus Yoğunluğu, Buzul Topografyası ve Karst Olayları gibi konularda önemli yayımlar yapmıştır. 1965-1966 akademik yılında misafir profesör sıfatıyla yeniden DTCF Coğrafya Bölümüne gelmiş bilimsel çalışmalar yapmıştır.³ Louis’in Türkiye coğrafyasıyla ilgili başlıca yayınları tarih sırasına göre aşağıda açık künyeleriyle birlikte verilmiştir:⁴

2 <http://dtcfdergisi.ankara.edu.tr/index.php/dtcf/issue/view/172/showToc>

3 “İlk Söz,” A.Ü. DTCF Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü, 1966, sy.1, s. VII-VIII.

4 M. Akif Ceylan, “Türkiye Coğrafyasına Katkıda Bulunan Yabancı Bilimadamları: H. Louis Ve W.J. McCallien” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, c. 7, sy. 29, s. 176-191.

Louis, H., 1938, "Eiszeitliche Seen in Anatolien (Pleistocene Lakes in Anatolia)", *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde*, Band 73, Heft 7-8, Berlin, s. 267-285.

Louis, H., 1938, "Über Alte Hochstände Anatolischer Seen", *Comptes Rendus du Congrès International de Géographie Amsterdam*, Tome II, Leiden, s. 325-335.

Louis, H., 1939, "Anatolien", *Geographische Zeitschrift*, Band 45, Heft 12, Leipzig-Berlin, s. 353-376.

Louis, H., 1939, "Das Natürliche Pflanzenkleid Anatoliens, Geographische Abhandlungen", 3. Reihe, Heft 12, Stuttgart.

Louis, H., 1940, "Die Bevölkerungskarte der Türkei, Berliner Geographische Arbeiten", Heft 20, Berlin.

Louis, H., 1940, "Bericht über den Elefantidenfund von Ankara-Demirtepe", *Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Mecmuası*, sy. 2/19 Ankara, s. 205-206.

Louis, H., 1941, "Türkiye Coğrafyasının Bazı Esasları", *Birinci Coğrafya Kongresi (6-21 Haziran 1941), Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, Maarif Vekilliği, Ankara, s. 172-228.

Louis, H., Danyal, B., 1941, *Coğrafya Araştırmaları 1940-1941 (Geographische Studien Über die Türkei mit Deutscher Zusammenfassung)*, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Neşriyatı No.2, İstanbul.

Louis, H., 1942, "Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsünün Öğretim Gezintileri", *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. I, sy. 1, Ankara, s. 90-98.

Louis, H., 1943, "İç Anadolu ve Coğrafi Hudutları", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Ankara, s. 51-70.

Louis, H., 1943, "Coğrafi Yayınlar Arasında", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Ankara, s. 243-244.

Louis, H., 1944, "Die Spuren Eiszeitlicher Vergletscherung in Anatolien", *Geologische Rundschau*, Band 34, Heft 7/8, Stuttgart, s. 447-481.

Louis, H., 1948, "Probleme der Kulturlandschaftsentwicklung in Inneranatolien", *Erdkunde*, Band 2, Bonn, s. 146-151.

Louis, H., 1956, "Die Entstehung der Poljen und ihre Stellung in der Karst-Tabtragung, auf Grund von Beobachtungen im Taurus", *Erdkunde*, Archiv für Wissenschaftliche Geographie, Band X, Bonn, s. 33-53.

Louis, H., 1957, "Die Junge Kulturgeographische Entwicklung der Türkei", *30. Deutscher Geographentag*, Hamburg, Tagungsber und Wissenschaftl Abhandlungen Franz Steiner Verlag, Wiesbaden, s. 59-72.

Louis, H., 1959, "Zum Problem der Wirtschaftskarte (erläutert am Beispiel der Karten von Frankreich und der Türkei im Großen Herder-Atlas)", *Erdkunde*, Band XIII, s. 231-234.

Louis, H., 1966, “Jeomorfolojinin Ana Kavramlarındaki Yeni Gelişmeler Hakkında”, çev. Oğuz Erol, *Ankara Üniversitesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 1, Ankara, s. 321-342.

Louis, H., 1970, “Zur Geomorphologie der Umgebung von Ankara”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 28, sy. 1-2, Ankara, s. 1-30.

Louis, H., 1970, “Städtische und Ländliche Bevölkerungszunahme in der Türkei Zwischen 1935-1965”, *Deutsche Geographische Forschung in der Welt von Heute*, Festschrift für Erwin Gentz, Kiel, s. 155-166.

Louis, H., 1972, “Die Bevölkerungsverteilung in der Türkei 1965 und Ihre Entwicklung Seit 1935”, *Erkunde*, Band XXVI, Heft 3, s. 161-177.

Louis, H., 1979, “Die Stellung Anatoliens am Rande Europas”, Klaus-Detlev Grothusen(Hg.), *Die Türkei in Europa*, Göttingen, s.11-19.

Louis, H., 1985, “Landeskunde der Türkei: Vornehmlich Aufgrund Eigener Reisen”, Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

DTCF Coğrafya bölümünün kuruluşunda Prof. Dr. Herbert Louis’in yanında doçent olarak görev alan Cemal Arif Alagöz, 17 Mart 1902 yılında İstanbul, Beşiktaş’ta dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Beşiktaş’ta Mekteb-i Ümit ve Barbaros Numune Mektebi’nde yapmış ve 1917 yılında, İstanbul Öğretmen Okulu’ndan mezun olmuştur. Yükseköğrenimini İstanbul Dar-ül Fünun’u (Üniversitesi) Coğrafya Dar-ül Mesaisi’nde (bölümünde) yapmış ve 1927 yılında mezun olmuştur. Bu yıldan 6 yıl önce 1921 yılında öğretmenlik mesleğine başlayan Alagöz, bazı okullarda çalıştıktan sonra, 1924 yılında Galatasaray Lisesi ilk kısımına öğretmen olmuştur. 1928 yılına kadar bu görevde kaldıktan sonra, Alagöz, Avrupa’ya öğrenci göndermek için açılan sınavı kazanarak Fransa’ya gitmiştir. 1931 yılında Paris Üniversitesi Sorbonne Coğrafya Enstitüsü’ndeki öğrenimini tamamlayarak yurda dönmüş ve Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü’nde coğrafya öğretmeni olarak çalışmıştır. Alagöz, Darülfünun’un üniversiteye dönüştürüldüğü 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Coğrafya bölümüne doçent olarak atanmıştır. 1934-1936 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Coğrafya Doçentliği görevinde bulunan Alagöz, 1936 yılında Ankara’da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’ne doçent olarak görevlendirilmiştir. 1944 yılında profesörlüğe yükselen Alagöz, 1972 yılında yaş haddinden emekli olmuştur. Emekli olana kadar Coğrafya Enstitüsü Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü başkanlığı görevini yürütmüştür. Aynı zamanda Türk Coğrafya Kurumu başkanlık görevini de ifa eden hocamız 1991 yılının 22 Ağustos’unu 23 Ağustos’a bağlayan gece vefat etmiştir.

Türkiye’de modern coğrafyanın kurucusu ve uygulayıcısı olan Prof. Alagöz’ün, Prof. Darkot’la birlikte hazırladığı *Cumhuriyet Çocuklarına Coğrafya Dersleri* (1926) kitabı ilk yayını oluşturur. Daha sonra Türkiye’de “Yaylacılık” ve “Karst Olayları” konularını ele alarak kitap ve makale halinde yayınlamıştır. Ayrıca, dersleri ile

ilgili olarak öğrencilerine “Yakın Çevre ve Köy Etütleri” üzerinde yol göstermiş, coğrafya terimleri üzerine iki tebliğ neşretmiştir. Hatay ve Kıbrıs coğrafyası da başlıca konularını teşkil eder. Bunlarla ilgili makaleleri *Türk Coğrafya Dergisi* ve *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*’nde yayınlanmıştır. Uluslararası Amsterdam Kongresi’ne yaylacılık (1938), Lizbon Kongresi’ne (1949) sayfiye yaylacılığı konuları ile katılmış, 1968 Yeni Delhi Kongresi’ne “Türkiye’de Jips Karstı” tebliği ile iştirak etmiştir. Alagöz, 1950’de UNESCO’nun Kanada Mc Gill Üniversitesi seminerinde grup başkanlığı, 1952 Washington Kongresi’nde seksiyon başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Prof. Cemal Arif Alagöz, Türk Coğrafya Kurumu’nun kurucusu, başkanı ve üyesi, Türkiye Jeoloji Kurumu, Türk-Fransız Dernekleri üyesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü, Türkiye Jeomorfoloqlar Derneği, Paris Coğrafya kurumu şeref üyesi, Münih Coğrafya Kurumu Muhabir üyesi idi. Kendisine Fransa’nın Akademi Ofisyesi ve Legion d’Honneu Şövalyesi nişanları tevcih edilmiştir. Paris Coğrafya Kurumu’nun yüz ellinci yıldönümünde Türk Coğrafya Kurumu’nu temsil etmiştir. Prof. Alagöz, 1941 yılında toplanan Birinci Türk Coğrafya Kongresi’nin tertipleycisi arasında bulunmuş, coğrafi bölgelerin tespit çalışmasında, coğrafya eğitim komisyonlarında görev almıştır. Gerek emekli olmadan önce gerekse emekli olduktan sonra Türk Coğrafya Kurumu’na hizmet etmiş ve canla başla bütün ömrünü vererek çalışmıştır. Hocamız, coğrafya öğrenimine başlamış öğrencilerine “Yakın Çevre Etütleri-Seminere Hazırlık” derslerinde sokak etütlerine önem verir ve her bir öğrenciye kendi sokağını/caddesini ödev olarak vererek coğrafi etüdünü yaptırır. Mezuniyet aşamasında ise seminer ve bitirme tez konusu olarak çoğunlukla köy etüdünü verir ve köyü tanımalarını isterdi. Atatürk’ün Ankara’yı devlet merkezi olarak seçmesinin bir sebebini, “devleti köyün içine ve köylünün ortasına yerleştirmektir” şeklinde açıklardı. Görüldüğü gibi maksat, köyü görmemiş coğrafya öğrencilerinin derslerde edindikleri bilgileri uygulayarak köyü ve köylüyü tanıma ve oranın coğrafi yapısını ortaya koymalarıdır.⁵ Türkiye’de coğrafya literatürünün gelişmesinde başlangıç olarak büyük katkıları olan Prof. Cemal Arif Alagöz’ün eserleri şunlardır:

- Sur la Transhumance en Anatolie, Particulièrement au Nord D ’Ankara. (Ctr. Congres International de Geographie Amsterdam 1938. Tome II. Section 111 a).
- *Anadolu’da Yaylacılık*, Ankara Halkevi Konferansları, Seri: 1, Kitap: 25, Ankara, 1938.
- “Coğrafya Terimleri Komisyonu Reisliğine Tebliğ”. *Bilinci Coğrafya Kongresi, Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, T.C. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, 1941.

5 Aydoğan Köksal, “Prof. Cemal Arif Alagöz’ün Hayatı”, *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1993, sy. 2, s. 5-12, Ankara.

- *Coğrafya Olayları, D.T.C. Fak. Derg.*, sy. 5, Ankara, 1943.
 - “Haberler, Türk Coğrafya Kurumu Meslek Haftası”, *D.T.C. Fak. Derg.*, sy. 5, Ankara, 1943.
 - “Türkiye’de Karst Olayları Hakkında Bir Araştırma, Phénomènes Karstique en Turquie”, *Türk Coğr. Derg.*, c. 1, sy. 1. İstanbul, 1943.
 - “Coğrafya Gözü ile Hatay”, *D.T.C.F. Derg.*, c. 2, sy. 1-2, Ankara, 1944.
 - “Türk Coğrafya Kurumu Amaçları ve Çalışmaları”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. III-IV, Ankara, 1943.
 - “Ankara Çevresi Coğrafya Köy Monografyaları için”, *D.T.C.Fak. Derg.*, s. 4, sy. 5-6, Ankara, 1946.
 - “Depremler, Seylâplar ve Meteoroloji İşleri”, *D.T.C. Fak. Derg.*, c. 5, sy. 1-2, Ankara, 1947.
 - “Dördüncü Coğrafya Meslek Haftası”, Birinci Jeoloji İlimi Toplantısı, *D.T.C. Fak. Derg.*, c. 5, sy. 5-6, Ankara, 1947.
 - “Ustad Saffet Ceylangil”, *Türk Coğr. Derg.*, c. 6-7, sy. 11-12, Ankara, 1949.
 - “Bir Geziden Müşahedeler”, *Türk. J.K.B.*, sy. 2, Ankara, 1950.
 - “Coğrafya Gözü ile Kıbrıs, L ’ile de Chypre”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 18-19, Ankara, 1959.
 - “Ankara Yakın Kuzeyinde Ovacık Çanağı ve Ayvalı Boğazı, La Cuvette d’Ovacık et la Capture du Ruisseau d’Ayvalı au Nordd’Ankara”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 22-23, Ankara, 1964.
 - “Kızılıрмаğın Suyu, L ’eau du Kızılırmak”, *Coğr. Araş. Derg.*, sy. 1, Ankara, 1966.
 - *Sivas Çevresi ve Doğusunda Jips Karstı Olayları, Les Phénomènes Karstiques du Gypse Aux Environs et L’est de Sivas*, Ankara: D.T.C. Fak. Yay. 175, 1967.
 - “Ali Macit Arda (1887-1967)”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 24-25, Ankara, 1968.
 - “Ülkeler Coğrafyası Yakın Çevre Etüdüleri Hakkında Açıklama”, *Coğr. Araşt. Derg.*, sy. 5-6, Ankara, 1972.
 - “Karst Olayları Üzerine Yeni Bir Müşahade: Antalya Liman Koyağı”, *T. Jeol. Derg.*, sy. 5, Ankara, 1973.
 - “Coğrafya Enstitüsü Tarihçesi”, *Türk Kültürü 50. Yıl Armağamı* içinde, Ankara, 1973.
 - “Türkiye’de Yaylacılık Araştırmaları”, *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, sy. 2, Ankara, 1993. (Vefatından sonra yayınlanmıştır)
- Uzun yıllar DTCF Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü başkanlığı görevini yürüten, derslerine başlarken ve bitirirken alkışladığımız rahmetli hocamız Prof. Dr. Danyal Bediz, 1908 yılında Girit adasında Kandia’da dünyaya gelmiştir. Girit olayları nedeniyle ailesiyle birlikte İstanbul’a göç eden Danyal

Bediz, ilk ve orta öğrenimini İstanbul Vefa Lisesi'nde tamamlamış, 1928 yılında da İstanbul Lisesi'nden mezun olmuştur. Açılan devlet sınavında başarı kazanması sonucu aynı yıl Almanya'ya gönderilen Danyal Bediz, altı yıl Münih'te kalarak Beşerî Coğrafya bölümünü tamamlamış, "İzmir ve Hinterlandının Ekonomik Coğrafyası" isimli eseriyle de *pekiyi* derece ile Doktor unvanını kazanarak yurda dönmüştür. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde hemen vazifeye başlayan Danyal Bediz, 1941 yılında Doçent, 1952 yılında da Profesör olmuş, emekliye ayrıldığı tarihe kadar da Beşerî ve Ekonomik Coğrafya Kürsü Başkanı olarak görevini sürdürmüştür. Harp Okulu ve Polis Koleji'nde Almanca, Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'yle Yüksek Ziraat Enstitüsü'nde (Ziraat Fakültesi) uzun yıllar Türkiye Ekonomik Coğrafyası derslerini okutmuştur.

Öğrenciliğim sırasında (1971-1975), Jeopolitik, Genel Ekonomik Coğrafya derslerine devam ettiğim hocamın dersleri bir konferans havasında geçmekteydi. Derslerini büyük dersliklerde yapardı. Hocamızı salona girerken ve çıkarken coşkuyla alkışlardık. Kendisi bu durumdan çok hoşlanırdı. Benim mezuniyetimden üç yıl sonra, 13/7/1978 tarihinde emekliye ayrılan Prof. Dr. Danyal Bediz, çok kısa bir süre sonra 15/10/1978 günü vefat etmiştir. Hocamızın eserleri şunlardır:⁶

- 1935, "İzmir (Smyrna) und sein wirtschaftsgeographisches Einzugsgebiet", München.
- 1939, "Ege'nin İktisadi Coğrafyasına Bir Bakış", CHP Konferansları Serisi, sy. 6, s. 27-35.
- 1942, *Harp Okulu I. ve II. Sınıflarına Mahsus Almanca Dersleri*, Ankara: Harp Okulu Matbaası.
- 1943, "Türkçeden Almancaya ve Almancadan Türkçeye Askeri Lügatça", Ankara: Harp Okulu Basımevi.
- 1944, "İzmir Vilayeti Coğrafyası", *Aylık Ansiklopedi*, c. 1, s. 18-21, İstanbul.
- 1948, "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ilk yurd dışı gezisi", *DTCF Der.*, Ankara.
- 1950, "Harput'ta Beden Buzluğu ve Bazı Mağara İçinde Buz Teşekkülü Hakkında Yeni Bir İzah", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. VIII, sy. 4, s. 459-476.
- 1950, "Pakistan", *Coğrafya Dünyası*, sy. 1, s. 41-45.
- 1951, "Süveyş Kanalının Önemi", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. IX, sy. 3, s. 329-347.

6 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 69-70.

- 1966, “XIX. Asırda Türkiye’nin Coğrafya Sahasındaki Büyük Hamlesi ve Milletlerarası Bir Yarışmada Türk Başarısının 90. Yıldönümü”, *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 1, s. 17-25.
- 1967, “16-17. Asırlarda Osmanlı Denizciliğinin Bugüne Kadar Meçhul Kalmış Başarıları”, *Donanma Dergisi*, c. 80, sy. 458, s. 1-23.
- 1967, “Osmanlı Donanma ve Ticaret Filolarının İnkişafında Jeopolitik ve Ekonomik Faktörler”, *Türk Tarih Kongresi VI (20-26 Ekim 1961)*, s. 519-522.
- 1970, “Danyal Bediz’in 18 Mart 1970 Çanakkale Zaferinin Anma Töreninde Yaptığı Konuşma”, San Matbaası, Ankara.
- 1976, “Kanuni ve Dört Asır Öncesinin İstanbul Trafığı”, *Düşünenlerin Düşünceleri*, 13.11.1976, Milliyet, s. 2.

DTCF Coğrafya Enstitüsü’nün çekirdek kadrosunda yer alan coğrafyacıardan birisi de Niyazi Çıtakoğlu’dur. 1908’de Mardin’de dünyaya gelmiştir. Viyana Üniversitesi’nde “Konya-Beyşehir Arasındaki Arazinin Coğrafyası” konulu doktora tezini tamamlamış olan Çıtakoğlu, 1936 DTCF’ye gelmiş ve Coğrafya Enstitüsü’nde kartograf olarak göreve başlamıştır. 1937 yılında doçentliğe yükselen Çıtakoğlu, fiziki coğrafya alanında çalışmalar yapmış ve 1946 yılında Çanakkale milletvekili seçilmesi üzerine fakülteden ayrılmıştır. Niyazi Çıtakoğlu’nun yayınları şunlardır:⁷

- 1938, “Basit Ekincilik Yapan Tabiat İnsanları ve Saban Kültürünün Doğuşu”, *CHP Konferansları Serisi: 1*, sy. 5, Ankara.
- 1938, “Konya-Beyşehir Çöküntü Sahaları ve Aralarındaki Eşik Arazi”, *Konya Halkevi Aylık Der.*, c. II, sy. 20-21, s. 1149-1167.
- 1940, *Komün Bilgisi Şehirciliğe Giriş*, (E. Reuter’dan, çev. B. S. Baykal ile), Ankara: Maarif Vekilliği Siyasal Bilgiler Okulu Yayınları, No: 12.
- 1943, “Coğrafyanın Bugünkü Anlamı”, *Ank. Üni. DTCF Dergisi*, c. I, sy. 4, s. 63-67, Ankara.
- 1944, “Hatay’ın Coğrafi Durumu”, *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 2, s. 5-9, Antakya.
- 1944, “Hatay’ın Coğrafi Durumu”, *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 3, s. 5-9, Antakya.
- 1944, “Hatay’ın Coğrafi Durumu”, *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 4, s. 5-7, Antakya.
- 1944, “Hatay’ın Coğrafi Durumu”, *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 5, s. 10-12, Antakya.
- 1945, “Hatay’ın Coğrafi Durumu”, *Ank. Üniv. Haftası-Hatay*, s. 38-51, Ankara.
- 1945, *I. Dünya Harbinde Kafkas Cephesi*, A. Baytın ile, İstanbul.
- 1945, *Jeomorfolojinin Temel Bilgileri ve Akarsular*, İstanbul: Yaratış Matbaası.
- 1950, *Turistik Hatay*, Ankara.

7 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye’de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s.74

Bu arada DTCF Coğrafya Bölümü'nün birinci kuşak kadrosu içinde yer alan Reşat İzbırak'tan söz edecek olursak; 1911 'de Harput'ta doğan Reşat İzbırak⁸, Kayseri Lisesi'ni bitirdikten sonra, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'ne girdi. 1934 yılında mezun olan İzbırak, 1935'te devlet sınavlarını kazanarak ihtisas yapmak üzere Berlin Üniversitesi'ne gönderildi. Burada Ord. Prof. Dr. Norbert Krebs'in yanında doktora tezine başladı. "Geomorphologische Studien im Westlichen Bayerischen Walde" konulu tezini 1939'da Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü'nde Ord. Prof. Dr. Herbert Louis ile tamamladı.

1939 yılında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde asistan, 1944'te doçent, 1953 yılında profesör oldu. Aynı yıl, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'ne başkan seçildi. Bu görevini 1981 yılında emekli olduğu tarihe kadar sürdürdü.

Prof. Dr. Reşat İzbırak, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde, özellikle İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da coğrafya araştırma ve öğretim gezileri, jeomorfoloji araştırmaları yapmış, yerbilimleri alanındaki bilimsel incelemelerini kitap ve makaleler halinde yayınlamıştır. Bütün bu çalışmaları sırasında üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayan jeomorfoloji, sular coğrafyası (Hidrografya), pratik olarak taşlan tanıma bilgisi, bitki coğrafyası konularında kitaplar yayınlamıştır. Araştırmaları içinde, derlenmesi ve hazırlanması uzun yıllar süren, batı dillerindeki coğrafya terimlerini tam olarak karşılayacak özellikte, binlerce kelimeyi içinde toplayan "Coğrafya Terimleri Sözlüğü" adlı kitabı önem taşır. İzbırak Hoca, 1943 yılında yayına başlayan ve 33 büyük ciltten oluşan *Türk Ansiklopedisi*'nin ilk kurulunda da görev almıştır.

Prof. Dr. Reşat İzbırak, 1952'de harita subaylarına (önceleri Harita Sınıf Okulu, daha sonra gelişerek Harita Yüksek Teknik Okulu'nda) jeomorfoloji okutmak üzere Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi dekanlığı tarafından görevlendirilmiştir. Gelişen Türk haritacılığının merkezi olan bu eski ve büyük kuruluştaki, fotogrametrik yöntemleri de kullanarak jeomorfoloji dersleri vermiştir. Bu konuda yazdığı *Sistematik Jeomorfoloji* isimli kitabı Harita Genel Müdürlüğü'nce 1955 ve 1969'da iki defa bastırılmıştır.

İzbırak, tüm mesleki yaşamı boyunca öğretim gezi ve değerlendirmelerini ön planda tutmuş ve derslerde okutulan konuların arazi uygulamalarına büyük önem vermiştir. Bu amaçla Türkiye'nin pek çok yöresine kısa veya uzun araştırma gezileri düzenlemiştir. Bunlar arasında yüksek dağ gezilerinin ayrı bir yeri vardır.

8 Ali Fuat Doğu "Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın Hayatı ve Eserleri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1993, sy. 7, s. 7-12, Ankara. (Prof. Dr. Reşat İzbırak'la ilgiler bilgiler bütünüyle değerli meslektaşım Ali Fuat Doğu'dan alınmıştır. Kendisine buradan teşekkürlerimi sunuyorum)

Jeomorfoloji’ye büyük önem veren ve bu konuda pek çok çalışma yapmış olan İzbırak, konunun bir meslek olarak gelişmesinde büyük gayretlerde bulunmuştur ve bu branşta pek çok bilim adamı yetişmesine vesile olmuştur. Bugün Türkiye’nin birçok üniversitesinde görev yapan çok sayıda coğrafyacı İzbırak’ın öğrencisidir. Bunlar arasında “profesör” olanların sayısı 10’u bulmuş, bu hocaların bir kısmı yetiştikleri Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde çalışmalarını sürdürmüş, bir kısmı da yeni üniversitelerin coğrafya bölümlerinde görev almışlardır. Bu sayede modern coğrafyanın Türkiye’deki gelişmesinde İzbırak Hoca’nın katkısı büyük olmuştur. İzbırak’ın, çok sayıdaki öğrencisi, coğrafya öğretmenliği yanı sıra MTA Enstitüsü, Karayolları ve Meteoroloji başta olmak üzere birçok kurumda görev almışlardır.

İzbırak’a göre araştırma ruhu ve isteği, coğrafyacıların sahip olması gereken vasıflardır. Hoca, coğrafyacının işini sevmesini ve büyük bir istekle çalışması gereğini her vesileyle dile getirmiştir. Coğrafya araştırmalarının memleketimiz için gün geçtikçe kazandığı önem ve bu alanda iyi yetişmiş elemanların çoğalmasının gerekliliği, İzbırak’ın üzerinde önemle durduğu bir diğer konu olmuştur.

İzbırak hocanın coğrafya mesleğine katkıları, öğrenci yetiştirmek ve bu konuda çeşitli kitaplar yazmakla sınırlı değildir. Hocanın Türkiye’deki yer adları üzerinde çeşitli komisyonlarda yaptığı çalışmalar da büyük değer taşımaktadır.

Reşat İzbırak’ın mesleğine olan bağlılığı ve sevgisi çalışmalarının emekliliğinden sonra da devamını sağlamış ve 1982’de liseler için coğrafya kitabı yazmaya başlamıştır. 1985’te yayınlanan ve 3 ciltten oluşan bu kitaplar bugüne kadar 9 baskı yapmıştır. Prof. Dr. Reşat İzbırak’ın mesleki hayatı boyunca yaptığı araştırma ve incelemelerde esas amaç, bu çalışmalardan en iyi şekilde nasıl faydalanılabileceği olmuştur. Kitaplarının ve makalelerinin hemen hepsinde bu görüş hakimdir. İzbırak, başlıca yayınlarının yer aldığı aşağıdaki listeden de görülebileceği gibi, İç Anadolu ve Doğu Anadolu’da zor ulaşım koşulları altında çok değerli çalışmalar ortaya çıkarmıştır.

Aşağıdaki liste, çok sayıda bilimsel yayını bulunan Hocamızın kitaplarını ve makalelerini kapsamaktadır. İzbırak’ın mesleki kurum ve kuruluşlarda yer alan bu kitap ve makalelerinden başka çok çeşitli dergilerde yayınlanmış yazıları, ayrıca Harita Genel Müdürlüğü tarafından basılan haritaları da vardır. (1:850.000 ölçekli Türkiye Jeomorfoğrafik Haritası- 1968, 1:3.000.000 ölçekli Türkiye Jeomorfoloji Haritası-1976)

Prof. Dr. Reşat İzbırak’ın Kitapları:

Jeomorfoloji, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, Bilim Kitapları Serisi:4, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., 1948

Akdağ ile Güney Çevresinde Jeomorfoloji Gözlemleri ve Bu Çevrenin Bayındırlaşması Hakkında Bazı Düşünceler, İstanbul: Ankara Üniversitesi Yayınları: 59, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 3, Pulhan Matbaası, 1948.

- Yurdumuza Nasıl Yerleşmişiz?*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Köy Kitaplığı Serisi No:8, 1949.
- Coğrafya Terimleri Üzerine Bazı Düşünceler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını, B II. 16, Doğu Matbaası, 1949.
- Cilo Dağları ve Hakkari ile Van Gölü Çevresinde Coğrafya Araştırmaları*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:67, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:4, 1951.
- Develi Ovası ve Ekonomik Gelişmesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:91, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:5, 1953.
- Sistematik Jeomorfoloji*, Ankara: Harita Genel Müdürlüğü Yayınları, İlim ve Teknik Eserler Serisi No:6, 1955.
- Jeomorfoloji, Analitik ve Umumi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No: 127, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:6, 1958.
- Coğrafyacılar İçin Pratik Olarak Taşları Tanıma Bilgisi*, Ankara: Doğu Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, Ankara, 1961.
- Sular Coğrafyası I, Yeraltı Suları, Kaynaklar, İçme ve Kullanma Suları, Toprak Suyunun Düzenlenmesi*, Ankara: Doğu Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1962.
- Sular Coğrafyası II, Akarsular ve Göller*, Ankara: Doğu Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1962.
- Geomorphologische Beobachtungen im Cberen Kızılırmak und Zamantı-Gebiet (Östliches Mittelanatolien)*, Miincher Geographische, 22, Regensburg, Deutschland, 1962.
- Türkiye I*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, 1972.
- Türkiye II*, İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, 1973.
- Geography of Turkey*, Directorate General of Press and Information, 1976.
- Bitki Coğrafyası*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:266, 1973.
- Jeomorfoloji Tatbikat Kılavuzu ve Atlası*, Ankara: Doğu Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1978.
- Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Almanca, Fransızca, İngilizce Karşılıkları, Eski ve Yeni Şekilleriyle, İndeksli*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayını, 1979.
- Türkiye Jeomorfolojisi*, Ankara: Doğu Matbaası, 1983.
- Yerbilimi Bilgileri*, İstanbul: Öğretmen Kitapları Dizisi, 1989.

Prof. Dr. Reşat İzbirak'ın Makaleleri:

- “Yer Sarsıntuları Ve Buna Karşı Alınabilecek Tedbirler”, *CHP Konferanslar Serisi*, Kitap: 23, s. 3-19, Ankara, 1940.
- “Bayerischer Wald’de Jeomorfolojik Araştırmalar”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. II, sy. I, s. 157-168, Ankara, 1943.

- “Yukarı Kızılırmak Bölgesi’inde Jeomorfolojik Araştırmalar”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. II, sy. 2, s. 217-234, Ankara, 1944.
- “Su Kuvveti En Büyük Enerji Kaynağımızdır”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 11, sy. 4, s. 597-610, Ankara, 1944.
- “Türkiye’de Madencilik”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 2, s. 213-226, Ankara, 1945.
- “Uzunyayla’da Coğrafya Araştırmaları”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 3, s. 271 -288, Ankara, 1945.
- “Eskişehir’le Çifteler Çevresinde Bir Coğrafya Gezisi”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 5, s. 507-521, Ankara, 1945.
- “Cilo ve Nemrut Dağları’yla Hakkari ve Van Gölü Çevrelerinde Coğrafya Araştırmaları”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. IV, sy. 1, s. 103-112, Ankara, 1945.
- “Kayseri Şehri’nin İşleme ve Gelişmesinde Bağcılığın Etkileri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. V, sy. 1, s. 401-416, Ankara, 1947.
- “Bünyan Çevresinde Jeomorfoloji Gözlemleri ve Bünyan Kasabası”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 2, s. 387-413, Ankara, 1949.
- “Kayseri’nin Kuzeyinde Üst Miosen’e ait omurgalılar, Les Vertebres du Miocene Suberieur au Ncra de Kayseri (Turquie)”, İ. Yalçınlar ile birlikte, *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, c. III, sy. 1, s. 155-158, Ankara, 1951.
- “Muş Ovası’nda Morfolojik Müşahedeler”, *Dokuzunca Coğrafya Meslek Haftası, Tebliğler ve Konferanslar*, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, sy. 2, Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 1, 1955.
- “Yerçekillerini Değiştiren Olaylar”, *Harita Umum Müdürlüğü Yay. Harita Dergisi*, y. 20, sy. 50, s. 5-28, Ankara, 1955.
- “Yöre Mefhumu ve Yöre Bilgisi”, *Harita Umum Müdürlüğü Yay., Harita Dergisi*, y. 21, sy. 51, s. 23-48, Ankara, 1955.
- “Haritacının Arazide Çalışması Sırasında Taşlar Üzerinde Yapabileceği Bazı Müşahadeler”, *Harita Umum Müdürlüğü Yay., Harita Dergisi*, y. 22, sy. 52, s. 1-39, Ankara, 1956.
- “Systematic Geomorphology (Relief system)”, *Harita Umum Müdürlüğü’ Yay. Harita Dergisi*, y. 22, sy. 54-55-56, s. 89-107, Ankara, 1958.
- “Kokurdan Nedir?”, *Harita Genel Müdürlüğü’nün Yay., Harita Dergisi*, y. 27, sy. 62, s. 3-16, Ankara, 1961.
- “Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler”, *Ankara Üniversitesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 1, s. 25-64, Ankara, 1966.
- “Coğrafya ve Bölge Planlaması Bakımından Milli Parklar, Türkiye’nin Jeolojik ve Jeomorfolojik Değerleri”, *Milli Parklar ve Tabiatı Koruma Cemiyeti Yayınları No:10*, s.76-81, Ankara, 1967.
- “Coğrafi Araştırma Gezileri ve Hazırlıkları”, *Ankara Üniversitesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 2, s. 1 -51, Ankara, 1968.
- “Jeomorfoloji ve Jeomorfoloj”, *Jeomorfoloji Dergisi*, y. 2, sy. 2, s. 1 -11, Ankara, 1970.

“Erozyon Kontrolü ve Jeomorfologlar”, *Jeomorfoloji Dergisi*, y. 3, sy. 3, s. 5-13, Ankara, 1971.

“Türkiye’de Son Yarım Yüzyıl İçinde Coğrafya Alanında Gelişmeler”, *50. Yıl Konferansları*, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No: 257, s. 29-44, Ankara, 1976 .

“Yukarı Kızılırmak Bölgesinde Heterojen Oluşumlu Bir Sıradağ”, *37. Türkiye Jeoloji Kurultayı, Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri*.

DTCF Coğrafya Enstitüsü’nün ilk mezunlarından olan Ferruh Ali Sanır ve Cevat Rüştü Gürsoy, 1940 yılında bölümün ilk asistanları olmuştur. Her ikisi de Almanca bildikleri için Louis ile beraber çalışmışlar ve ondan çok fazla bilgiler öğrenmişlerdir.⁹ Fakültenin, dolayısıyla Coğrafya Enstitüsü’nün ilk öğrencilerinden olan Sanır; çalışkanlığı, araştırmacılığı ve Almanca’yı iyi bilmesi gibi vasıfları ile Prof. Dr. H. Louis ile iyi anlaşmış ve onun ifadeleriyle iyi bir araştırmacı, hoca, eğitimci ve iyi bir insan olan Louis’den çok etkilenmiştir.

1939-1940 öğretim yılı kış semestrinde mezun olan F. Sanır, Louis’in ısrar ve isteğiyle 1940 yılında asistan göreve başlamıştır. Askerlik dönüşü hazırlamaya başladığı “Mürted Ovasının Morfolojisi” isimli tezini H. Louis, Ş. Ahmet Birand ve Ş. Aziz Kansu’dan oluşan jüri önünde savunarak 1943 yılında tamamlamıştır. Aslında doktora tezi olarak başladığı bu tez, H. Louis’in istek ve teklifi ile bölümde hocaya ihtiyaç olmasının da etkisiyle “doçentlik tezi” olarak kabul edilmiştir. Böylece 1943 yılında doçent unvanını alan Sanır, coğrafya bölümündeki görevinden ayrıldığı 1950 yılına kadar doçent unvanıyla öğretim üyeliğine devam etmiştir. Coğrafya bölümünde önemli hizmetleri olan Sanır, çeşitli nedenlerden dolayı D.T.C.F. Coğrafya Bölümü’nden ayrılarak Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü görevine başlamıştır. Bir süre bu görevde kalıp, 1954’te İşletmeler Bakanlığı, Etüd ve Plan Kurulu uzmanlığı görevine geçmiştir. Bu görevinde iken 1957 yılında, 50 yaşında kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır.¹⁰ 1998 yılında vefat eden Ferruh Sanır’ın coğrafya literatüründe yer alan başlıca eserleri şunlardır:

- 1948, “Ankara ve Çevresinin İklimi Hakkında”. *A.Ü. D.T.C.F. Derg.* c. VI, sy. 4, s. 291-318.
- 1948, *Sultan Dağları’ndan Sakarya’ya ve Akşehir*, Ankara: Ulus Basımevi.
- 1948, “Konya’dan Ankara’ya”, *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 20.
- 1948, “71 Yıl Önce Akşehir ve Köyleri”, *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 22.
- 1948, “Ankara’dan İnebolu’ya”, *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 24.

9 Osman Gümüştü, “A.Ü. D.T.C.F. Coğrafya Bölümü Tarihçesi”, *A.Ü.DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1996, sy. 12, s. 161-177.

10 Osman Gümüştü, “Doç. Ferruh Ali SANIR (1907-1998)”, *A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkez Dergisi*, 1999, sy. 7, s. 13-18.

- 1950, “Türkiye’de 1947 Yılında Sıcaklığın Günlerarası Kararsızlığı”, *A.Ü. D.T.C.F. Derg.*, c. VIII, sy. 3, s. 311-317.
- 1999, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Ekol Yayınevi.

Ferruh Sanır’ın mesai arkadaşı olan Cevat Rüştü Gürsoy, 17 Temmuz 1917 tarihinde Tokat’ın Zile ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlkokulu Zile’de, ortaokulu Amasya’da ve liseyi de Sivas’ta bitiren Gürsoy, 1940 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin Coğrafya Bölümü’nden mezun olmuştur. 30.4.1940 tarihinde, aynı fakülteye ilmî yardımcı (asistan) olarak atanmış, bölümün tek profesörü Alman uyruklu tanınmış Dr. Herbert LOUIS’in coğrafya derslerini, sözlü olarak Türkçe’ye çevirmekle görevlendirilmiş, bu sırada doktora çalışmalarını da sürdürerek, 1944’te doktor unvanını almıştır. 1948’de doçentlik sınavını başarı ile geçirecek, aynı bölüme, kadrolu doçent olarak atanmıştır. Askerlik görevini, 1950-1951 yıllarında, Ankara Tank Okulu’nda İngilizce çevirmeni olarak yapan Cevat R. Gürsoy, 1962’de DTCF’de profesörlüğe yükselmiş; matematik coğrafya, kartoğrafya, Türkiye Coğrafyası, Akdeniz ülkeleri, Amerika coğrafyası konularında dersler vermiştir. 1972’de Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü Başkanlığı’na getirilen Gürsoy, YÖK Yasasının yürürlüğe girmesiyle 1982’de Coğrafya Bölümü Başkanlığı’na atanmıştır. 1985 yılında yaş haddinden emekliye ayrılan Gürsoy, İstanbul Marmara Üniversitesinde çalışırken 1986 yılında vefat etmiştir. Gürsoy’un her birini düzgün bir dille ve açık bir üslûpla yazdığı, çeşitli makale ve kitaplarının başlıcaları şunlardır:

“Samsun Gerisinde Karadeniz İntikal İklimi”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Dergisi*, 1950: Meteorolojik kayıtlara, iklim şartlarına ve bitki örtüsü özelliklerine dayanılarak hazırlanmış olan bu makale bir intikal ikliminin varlığını ortaya çıkarmış bulunuyor.

“Arzın Şekli ve İrtisamı (izdüşümü)”: Aynı derginin 1956 yılındaki sayısında yayımlanmış olan bu makalesinde Gürsoy, eski çağlardan beri coğrafyada esaslı bir unsur olan kartografyanın önemini belirttiği gibi, çok değerli kaynak eserlere de derin bir sevgi ve vukufu eğilmiş, yuvarlak olan arzın, izdüşümünden ortaya çıkan problemlerin tartışmasını yaparak, yeryüzünün kağıt üstünde, bozulmamış bir örneğini meydana getirmenin imkansız olduğunu, bozulmanın minimuma indirilmesi gerektiğini açıkça belirtmiş, kendisi 1/1.500.000 ölçekli bir hipsometrik dünya haritası meydana getirmiştir. İlk defa Mollweide Projeksiyonu ile çizilmiş olan bu büyük duvar haritası o zaman basılmamıştır.

“Türkiye’nin Coğrafi Bölgelere Ayrılmasında Yapılması İcap eden Bazı Düzeltmeler”: *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*’nin 1957 yılı yayınları arasında yer alan bu makalesinde 1941 yılında toplanan ilk coğrafya kongresinde tespit edilmiş bulunan Türkiye coğrafi bölgelerinin sınırlarını yakından inceleyerek, bazı düzeltmelerin yapılması gerektiğini ayrıntılı bir şekilde göstermektedir.

“**Su Kuvveti ve Enerji Tesislerimiz**”, *Coğrafi Haberler*, 1959: Bu makalede, akarsulara dayanan enerji kaynaklarımızla, başlıca sanayi bölgelerimiz, ayrıntılı olarak ve bölge bölge ele alınmış, bazı orijinal sonuçlar çıkarılmış bulunuyor.

“**Ankara Şehri**”, *Coğrafi Haberler*, 1959: Bu makale ile Ankara şehrinin kuruluşunda ve gelişmesinde rölyef baki ve dolayısıyla iklim şartlarına bağlı olarak kaldığını belirttiği gibi, bu eski şehrin Hititlerden önce başlayan tarihi bir tekâmülün sonucu olduğunu ileri sürmekte ve coğrafi bir görüşü yansıtmaktadır.

“**Coğrafi Tetkikler**”, *Kıbrıs Havacılık ve Turizm Dergisi*, 1960: Gürsoy’un Kıbrıs’taki incelemelerine ve istatistik bilgilere dayanan bu geniş, sistemli ve orijinal makale, sonradan yeni ve ayrıntılı ilavelerle birlikte, tekrar basılmak üzere, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin 25. kuruluş yıldönümü dolayısıyla çıkarılacak fakülte dergisine verilmiştir. Gürsoy, Kıbrıs üzerine 6. T. Coğrafya Kongresi’ne bildiri sunmuştur.

Kartografya: Yeni metotlara, zengin bibliyografik kaynaklara ve özel görüşlerine göre, düzgün ve açık bir dille yazılmış bulunan bu hacimli ders kitabı, Gürsoy’un matematik, coğrafya ve kartografya sahalarında müspet ve derin bir bilgi sahibi olduğunu gösteren çok yararlı bir ders kitabıdır.

Bunlardan başka, yurt içindeki milli coğrafya kongreleri ve meslek haftalarına ve milletlerarası kongrelere sunulup yayımlanmış bildirileri, mesleki dergilerle ansiklopedilerde yayımlanmış çeşitli ve çok sayıda makaleleri de vardır. Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi’nin örnek I. fasikülünde yayımlanmış olan “Abadan” maddesi, Türk Ansiklopedisi’nde coğrafya ile ilgili çeşitli ve çok sayıda maddeleri (makaleleri), onun özellikle ülkeler coğrafyasında da zengin bir bibliyografik bilgiye sahip olduğunu gösteriyor.

DTCF Coğrafya Enstitüsü’nün kuruluş dönemini müteakiben Türkiye’de coğrafyanın bilimsel anlamda değer kazanmasında devrim niteliği taşıyan iki önemli gelişme yaşanmıştır. Bunlardan biri 06-21 Haziran 1941 tarihlerinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü’nde gerçekleştirilen Birinci Coğrafya Kongresi, diğeri ise bu kongrede alınan karar gereği 12 Mart 1942 tarihinde kurulan Türk Coğrafya Kurumu’dur. 06 Haziran 1941 tarihinde zamanın Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) Hasan Âli Yücel’in başkanlığında toplanan kongrede ilk ve ortaöğretimde okutulan coğrafya ders programları gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş, yazılması gereken kitaplar belirlenerek ve içerikleri tespit edilmiş, coğrafya terimlerinin anlaşılır hale getirilmesi için komisyonlar oluşturularak çalışmalar başlatılmış, Türkiye’nin büyük coğrafi bölgeleri (mıntıkları), ikinci dereceden coğrafi bölgeleri belirlenerek sınırları çizilmiş ve raporları hazırlanmıştır. Ayrıca, ülkemizde “Türk Coğrafya Kurumu” adını taşıyan bir kuruluşun oluşumuyla ilgili çalışmaların başlatılmasına karar verilmiştir. Kongre sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan *Birinci Coğrafya Kongresi 6-21 Haziran 1941, Raporlar, Müzakereler, Kararlar* adlı kitap 257 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın

ilk sayfaları arasında “Kongrede Tetkik Olunan (ele alınan) Mevzular (konular)” şu şekilde maddeleştirilmiştir:

1. İlk ve ortaokullarla liselerin, öğretmen okullarının, ticaret ve sanat okullarının coğrafya müfredat programları
2. İlk ve ortaokullarla, liselerde bugün okutulan coğrafya kitapları
3. İlk ve ortaöğretim coğrafya terimleri
4. Coğrafi isimlerin imlâsı (yazımı)
5. Türkiye’nin coğrafi bölgelere ayrılması
6. Türkiye’de muhtelif coğrafi bölgelere, yerlere ve arzalara verilen isimlerin birleştirilmesi
7. Kongre azaları (üyeleri) tarafından izhar edilen (ileri sürülen) temenniler ve yapılan teklifler.

Birinci Türk Coğrafya Kongresi’nin çalışmalarını tamamlamasından yaklaşık 9 ay sonra, 12 Mart 1942 tarihinde Türk Coğrafya Kurumu kurulmuştur. DTCF Coğrafya Bölümü’nde kendine ayrılan bir odayı çalışma ofisi yaparak çalışmalarına başlayan Türk Coğrafya Kurumu, başlangıçta devletin maddi ve manevi desteğini alarak Türkiye’deki coğrafyacıları bir araya getirerek yurdun coğrafi özelliklerinin çeşitli yönlerden araştırılmasını sağlamış, çeşitli yurt gezileri ve konferanslar düzenleyerek coğrafyadaki gelişmeleri coğrafya öğretmenlerine ve ilgililere aktarmış, yapılan çalışmaların sonuçlarını dergi ve kitap çıkararak yayımlamış, coğrafya ile ilgili uluslararası kuruluşlarda Türkiye’yi temsil ederek kongrelerine katılmıştır.

Türk Coğrafya Kurumu’nun 1943 yılından itibaren çıkartmaya başladığı *Türk Coğrafya Dergisi* 1975 Yılına kadar Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü’nün ev sahipliğinde İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü’nün değerli öğretim üye ve yardımcılarının katkılarıyla düzenli olarak yayınlanmış, ancak 1975 yılında çıkartılan 26. sayıdan sonra *Türk Coğrafya Dergisi*’nin yayımı 1992 yılına kadar durmuştur.

1940’lı ve 1950’li yıllarda altın devrini yaşayan Türk Coğrafya Kurumu, 1960’lı yıllarda devlet tarafından verilen maddi desteğin kesilmesi ve üyelerinin duyarsızlığı yüzünden 1970’li yıllarda büyük bir çöküş içine girmiş ve faaliyetlerini sürdüremez hale gelmiştir. 1982 yılına gelindiğinde kirasını ödeyemediği için Ankara’nın Cebeci semtindeki bir depoda bulunan kitapları tahliye edilmiş, kurumun merkezi ve kitapları zorunlu olarak İstanbul Coğrafya Enstitüsü’ne nakledilmiştir. Halen merkezi İstanbul’da bulunan Türk Coğrafya Kurumu, 1992 yılından itibaren *Türk Coğrafya Dergisi*’ni 27. sayıdan başlayarak çıkartmaya başlamıştır.

DTCF Coğrafya Enstitüsü’nün kurucusu Prof. Dr. Herbert Louis’in 1943 yılında Türkiye’den ayrılmasını takiben, jeoloji ve fiziki coğrafya alanındaki çalışmalarını güçlendirmek amacıyla davet edilen McCallien, 1944’te Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü’nde göreve başlamıştır. Türkiye’de

Üniversiteler Kanunu'nun 1946'da yürürlüğe girmesiyle birlikte DTCF Coğrafya Enstitüsü üç kürsüye ayrılmıştır. Bunlardan Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'ne Niyazi Çıtakoğlu, Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'ne Cemal Arif Alagöz, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü'ne de Danyal Bediz başkan olarak atanmıştır. Doç. Dr. Niyazi Çıtakoğlu Çanakkale milletvekili seçilmesi üzerine DTCF'den ayrılmış olup Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü başkanlığına McCallien getirilmiştir. İskoçyalı olan W. John McCallien, 1923'te Glasgow Üniversitesi Jeoloji bölümünden mezun olmasını takiben, 1924'te aynı bölüme öğretim elemanı olarak girmiştir. 1930'da doktorasını tamamlayan McCallien, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin daveti üzerine 1944'te Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya-Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde profesör olarak görevlendirilmiş ve 1950'ye kadar 6 yıl aralıksız burada çalışmıştır. 1946-1950 yılları arasında Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'nün başkanlığı görevinde bulunan McCallien, şüphesiz birçok bilimsel çalışmalar yapmış ve öğrenciler yetiştirmiştir. Bunlar arasında özellikle jeomorfoloji ve klimatoloji alanında uzman olan Türkiye'nin en önemli coğrafyacılarından biri Oğuz Erol da yer almıştır.¹¹ İyi bir jeolog olan McCallien, özellikle jeomorfoloji ile jeoloji arasında güçlü bir iş birliği oluşturmuştur. McCallien'in Türkiye'de iken yaptığı yayınları şunlardır:¹²

- 1945, “Modern Dünyada Jeolojinin Yeri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, y. III, c. III, sy. 4, s. 351-360.
- 1946, “Ankara Kuzeyinde Köserelik'te Ters Dönmüş Tedrici İncelikte Yataklanmış Tabakalar”, *Maden Tetkik Arama Mecmuası*, sy. 35, s. 121-125.
- 1947, “İstanbul Boğazının Silisli Şistleri Hakkında”, *İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası*, Seri: B, No: XII/3, s. 181-188.
- 1947, “The Structure of Çamlıca, Western Asia Minor, Near Istanbul”, İ. Ketin ile, *Annales de l'Université d'Ankara*, sy. 1, s. 209-226.
- 1947, “Türkiye ile İskoçya Arasında Bir Mukayese (Scotland and Turkey a Comparision)”, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, sy. 1, s. 89-109.
- 1949, “The Origin of the Earth (Arzın Menşei)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 1, s. 111-132.
- 1949, “The Evolution of the Map of the Earth (Dünya Haritasının Evrimi)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 1, s. 133-153.
- 1950, “Türkiye'de Pilov Lavlar (Some Turkish Pillow Laves)”, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, c. II, No: 2, s. 1-8.

11 M. Akif Ceylan, “Türkiye Coğrafyasına Katkıda Bulunan Yabancı Bilimadamları: H. Louis Ve W.J. McCallien”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, c. 7, sy. 29, s. 176-191.

12 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 47-48.

- 1950, “Balta Limanında Trakya Grovıkları (The Thracian Greywackes of Baltaliman Valley Near Rumeli Hisar on the Bosphores)”, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, c. II, No. 2, s. 18-21.
- 1950, “The Ankara Melange and the Anatolian Thrust”, E. B. Bailey ile, *Nature*, Volume: 166, No: 4231, s. 938-940.
- 1950, “Ankara Melanjı ve Anadolu Şaryajı”, E. B. Bailey ile, *Maden Tetkik Arama Mecmuası*, sy. 40, s. 12-22.
- 1952, “Sedimentation Phenomena of the Cretaceous of the Black Sea Region Between Zonguldak and Ereğli, Asia Minor”, M. Tokay ile, *The 18th International Geological Congress*, Part XIII, s. 154-164.
- 1953, “Serpentine Lavas, the Ankara Melange and the Anatolian Thrust”, E. B. Bailey ile, *Transactions of the Royal Society of Edinburgh*, Volume 62, Number 11, s. 403-442.
- 1955, “La Structure de le Côte Occidentale du Bosphore et de la Côte Voisine de la Mer Noire”, *Compte Rendu Sommaire de la Société Géologique de France*, No. 5-6, s. 102-103.
- 1958, “On Some Turkish Rocks”, *Geological Magazine*, Volume 95, s. 169.

Daha sonraki yıllarda Ankara Coğrafya Bölümü’nde yapılanma ve görev değişimi süreci devam etmiştir. 1950 yılında McCallien’in fakülteden ayrılışından sonra Fizikî Coğrafya Kürsüsü’nün başına Reşat İzbirak geçmiştir. Aynı dönem içinde Louis tarafından yetiştirilen Cevat Rüştü Gürsoy, kartografya ve mevzii coğrafya, Talip Yücel, Türkiye coğrafyası ve mevzii coğrafya uzmanı olarak bölüm kadrosundaki yerlerini almışlardır.

Talip Yücel, 1921 Kırşehir doğumludur. Hâkim olan babasının görevi nedeniyle eğitim ve öğrenimini, farklı şehirlerde yapmıştır. Lise öğrenimini 1939 yılında İstanbul Kabataş Erkek Lisesi’nde bitiren Yücel, 1943 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü’nden mezun olmuştur. Prof. Dr. Herbert Louis tarafından Enstitü’nün Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü’ne asistan olarak alınmıştır. H. Louis ile doktora çalışmalarına başlayan Yücel, daha sonra çalışmalarını Prof. Cemal Arif Alagöz ile sürdürmüştü ve 1947’de doktorasını tamamlamıştır. 1952’de doçentliğe, 1961’de profesörlüğe yükselen Prof. Dr. Talip Yücel, 1986’da emekliliğini isteyip, İstanbul’a yerleşmiş ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü’nde sözleşmeli öğretim üyesi statüsünde görev alarak, 1992’ye kadar burada, lisans ve lisansüstü dersler okutmuştur. Daha sonra aile memleketi olan Marmaris’e yerleşen Yücel 2011 yılında vefat etmiştir. Çok sert görünümünün altında sevecen bir ruh besleyen Talip Yücel, jeolojiye, fiziki coğrafyaya ve beşeri coğrafyaya hâkim mükemmel bir mevzii coğrafyacı idi. Talip Yücel’in yayınları şunlardır:¹³

13 Ali Yiğit-Harun Tuncel, 100. Yılında Türkiye’de Coğrafyacılar. Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy.8, s.123-125

- 1948, “Egeran, (Dr. Enver Necdet): Tektonique de la Turquie et relation entre les runites tectoniques et les gites metalliferes de la Turquie. Nancy, 1947”, (Yayın Tanıtma), *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, c. VI, sy. 3, s. 208-212.
- 1948, “Kasaba ve Elmalı Ovalarındaki Detritik Depoların Yaşına Dair”, *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, c. 1, sy. 2, s. 14-24.
- 1950, “Teke Yarımadası Arızalarının Seyrinde Gondwana'nın Muhtemel Etkisi”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. VIII, sy. 3, s. 381-385.
- 1953, “İzmirde Eski Bir Kıyı Çizgisi”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XI, sy. 2-3-4, s. 279-286.
- 1955, “Fırat Nehrinin Rejimi Üzerine Bir Deneme”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XIII, sy. 4, s. 95- 111.
- 1955, “Yukarı Kızılırmak Bölgesindeki Jipsli Depolar Üzerine Bazı Müşahadeler”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 15-16, s. 105-114.
- 1958, “Akarsularımızın Rejimi ile İlgili Bazı Meseleler”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 3-4, s. 187-300.
- 1958, “Kızılıрмаğın Rejimi ve Hirfanlı Barajı”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 1-2, s. 109- 141.
- 1958, “Teke Yöresinin Orta Bölümünün Mevzii Coğrafyası”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 1-2, s. 143-204.
- 1960, *Asya Coğrafyası*, c. I, Ankara: Balkanoğlu Matbaası.
- 1960, “Demiryollarımızın İstasyon Nüfusuna Etkisi”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 20, s. 143-148.
- 1960, “Türkiye’de Şehirleşme Hareketleri ve Şehirler”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 20, s. 23-35.
- 1961, “Boğazlayan Çevresinde Bazı Gözlemler”, *İst. Üni. Coğr. Enst. Derg.*, sy. 12, s. 123-126.
- 1961, “İç Anadolu Yağışlarının Temevvüç ve Temayülleri”, *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XIX, sy. 1-2, s. 67-87.
- 1961, “Türkiye Şehirleşme Hareketleri”, *Türk Coğr. Derg.*, sy. 21, s. 31-44.
- 1961, “Uzun Süre Gelişmeyen Kasabalarımız”, *Coğrafya Haberleri*, sy. 4, s. 8.
- 1961, “Ankara - Etimsugut Arasındaki “İstanbul Boğazı”na Dair”, *Coğrafya Haberleri*, sy. 4, s. 9- 10.
- 1964, *Avrupa'nın Ekonomik Yapısı*, Ankara: Ajans Türk Matbaası. (Bu eserin 224'üncü sayfadan sonraki kısmı basılamamıştır.)
- 1964, “Avrupa'nın Sanayi İnkılâbından Önceki Çehresi ve Sanayi İnkılâbı”, *Türk Coğr. Derg.* sy. 22-23, s. 49-64.
- 1965, *Asya'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*, Ankara: Eroğlu Matbaası.

- 1966, “İmroz’da Coğrafya Gözlemleri”, *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 1, s. 65-108.
- 1968, “Şeker Pancarının Yetiştirilmesi”, *Pancar*, c. 18, sy. 194, s. 14-15, 32.
- 1969, “Milli Menfaatlarımız Bakımından Nüfus Siyasetimiz”, *Türk Kültürü*, sy. 80, s. 546-553.
- 1971, “Çayören Barajı”, *Pancar*, c. 20, sy. 226, s. 24-25.
- 1971, “Toprak Reformu Hakkında Coğrafi Düşünceler”, *Türk Kültürü*, sy. 107, s. 886-899.
- 1972, “Toprak Reformu Hakkında Coğrafi Düşünceler”, *Atatürk Üni. Edb. Fak. Araştırma Dergisi*, sy. 5, s. 119-132.
- 1973, “Türkiye’nin Sanayileşmesi ve Bu Sanayileşmenin Yarattığı Meseleler”, *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan*, s. 71-80.
- 1975, “Türkiye’de Endüstrinin Dağılışı Meselesi”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. XI-XIV, s. 5-9.
- 1976, “Suriye-Irak’ta Türk Bölgeleri ve Kıbrıs Coğrafyası”, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s. 105-112.
- 1976, “Güney Azerbaycan Türkleri”, *Türk Dünyası El Kitabı II*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s. 1111-1113.
- 1976, “Türkiye’nin İktisadi Coğrafyası”, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s.1335-1360.
- 1978, “12 Ağustos-7 Eylül 1977 Tarihleri Arasında Atina’da Toplanmış Olan BM Coğrafi İsimlerinin Standardizasyonu III Konferansı”, *Türk Kültürü*, sy. 183, s. 129-144.
- 1979, *Ege Denizi Türkiye ile Komşu Ege Adaları*, S. Erinç ile, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. No: 50, Seri VII, Sayı A3.
- 1984, “Coğrafi Yeri ve Mevkii İtibariyle Türkiye”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, y. XXII, sy. 1-2, s. 11-19.
- 1987, “Batı Türkistan Coğrafyasına Toplu Bakış”, *Türk Kültürü*, sy. 294, s. 615-624.
- 1987, *Türkiye Coğrafyası*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. No: 68, Seri. VII.
- 1988, “Güney Azerbaycan”, A. Caferoğlu ile, *Belgelerle Türk Tarihi*, sy. 35, s. 45-51.
- 1988, *Ege Denizi ve Türkiye ile Komşu Ege Adaları*, S. Erinç ile, II. Baskı, Ankara: Türk Kültürü Arşt. Enst. Yay: 50, Seri VII, Sayı A3.
- 1988, “Batı Karadeniz Bölgesinin Başlıca Topoğrafik Elemanları”, *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 11, s. 1-7.

- 1988, “Türkiye’de Kır Yerleşme Tipleri”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, y. XXVI/1, s. 61-69.
- 1990, “Bir Coğrafyacı Gözüyle Elbistan - Palu Oluğu”, *Fırat Üni. Coğrafya Sempozyumu (14-15 Nisan 1986)*, s. 299-305.
- 1990, “Türkiye’de Zeytinliklerin Dağılışı”, *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumr, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 2, s. 1-10.
- 1994, “Coğrafya Âlimi Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz’ün Ardından”, *Türk Kültürü*, y. XXXII, sy. 372, s. 206-209.
- 1995, “Türkiye’de Kır Yerleşmeleri ve Tipleri Üzerine Yeni Görüşler”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, y. XXXI, sy. 1-2, s. 447-469.

DTCF Coğrafya Enstitüsünde Talip Yücel’den 9 yıl sonra 1952 yılında asistan olarak göreve başlayan hocamız Prof. Dr. Oğuz Erol’dur. Oğuz Erol, 1947 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nden, Reşat İzbırak yönetiminde “İncesu Vadisi Jeomorfolojisi” konulu lisans tezini vererek mezun olmuştur. 1950 yılında aynı üniversitenin Coğrafya bölümünde Prof. Dr. McCallien yönetiminde “Ankara Güneydoğusundaki Elma Dağı ve Çevresinin Jeoloji ve Jeomorfolojisi” üzerinde bir araştırma yaparak doktor unvanını almış, 1952-1957 arasında Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsünde asistan olarak çalışmıştır. 1955 yılında İngiltere’de Reading Üniversitesinde Prof. A. A. Miller yanında çalışmalar yapmıştır. 1957 yılında “Ankara-Haymana-Aydos Dağı Arasındaki Bölgenin Jeomorfolojisi” isimli çalışmasıyla doçent olan Erol, Alexander von Humboldt Bursu’nu alan ilk ve tek Türk coğrafyacısıdır. Bu burs kapsamında, 1962 yılında Almanya’da Prof. Dr. H. Louis’in yanında Alplerin kuzey eteğinde eski Leitzach buzulu vadisinin jeomorfolojisini incelemiştir. Bu çalışma Almanya’da kitap halinde 1968’de yayınlanmıştır. 1965’de profesör olan Erol, 1964-1987 tarihleri arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği bölümünde Jeomorfoloji ve Hava Fotoğrafları dersleri vermiştir. 1971-1973 ve 1982-1985 yılları arasında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Bölümü Başkanlıklarını görevini ve 1974-1977 yıllarında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı yapmıştır. 1977 yılında Almanya’ya Tübingen Coğrafya Bölümü’ne, Türkiye’nin Doğal Yörelere konusunda çalışmalar yapmak üzere davet edilen Erol’un bu çalışması Tübingen Orta Doğu Atlası projesi kapsamında Almanca olarak yayınlanmıştır. 1987 yılında İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü’ne geçmiş, bu enstitüde Jeomorfoloji Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmış, 1993 yılında, 67 yaş sınırı nedeniyle emekli olmuştur. 1997 yılında İTÜ’de Jeoloji Mühendisliği bölümünde bir sömestr seçmeli Jeomorfoloji dersi vermiş, aynı bölümde çeşitli projelerde görev almıştır. Oğuz Erol, 11 Nisan 2014 tarihinde vefat etmiştir.

Oğuz Erol, başta Jeomorfoloji, Jeoloji, Fiziki Coğrafya, Kuvaterner Jeolojisi ve Paleocoğrafyası, Klimatoloji, Hidroloji, Deniz Bilimleri, Çevre Bilimleri, Jeoarkeoloji, uzaktan algılama gibi yer bilimlerinin çeşitli konularında 260’dan fazla akademik

çalışmaya imza atmış ve MTA, DSİ, TPAO, TÜBİTAK, Orman Bakanlığı gibi kurumlar için çeşitli bilimsel ve teknik raporlar da hazırlamıştır. Kuvaterner bilimleri, Arkeometri, Jeoarkeoloji gibi dünyada yerbilimlerindeki yeni eğilimleri yapmış olduğu interdisipliner ve uluslararası boyuttaki çalışmalarıyla Türkiye’deki coğrafya camiasına ilk duyuran kişi olan Erol’un yerbilimlerine en önemli katkılarından birisi de TÜBİTAK tarafından basılmış olan ve 1825-1980 yılları arasında yapılmış çalışmalarını kapsayan *Türkiye Yerbilimleri Bibliyografyası* adlı eseridir. Erol’un 1979 yılında yayınlamış olduğu *Dördüncü Çağ (Kuvaterner) Jeoloji ve Jeomorfolojisinin Ana Çizgileri* adlı eser ise bu alandaki ilk Türkçe ders kitabıdır. Erol’un doktora çalışmaları sırasında belirlediği ve Elmadağı blokları seri olarak adlandırdığı yapı sonrasında “Ankara melanji” kavramı halinde jeoloji literatüründe, tanımlayıp geliştirdiği aşınım yüzeyleri sistemleri ise Erol’un 4 basamaklı dolgu ve aşınım yüzeyleri (DS Sistemleri) sistemi olarak jeomorfoloji literatüründe yerini almıştır. Rahmetli hocamızın 200’ün üzerinde yayını bulunmaktadır. Bu çok uzun yayın listesine değerli meslektaşlarımız Harun Tuncel ve Ali Yiğit’in birlikte hazırlayıp yayınladıkları aşağıda dip notta belirtilen *100. Yılında Türkiye’de Coğrafyacılar* adlı eserden ulaşılmaktadır.¹⁴ Böyle bir değerli eseri hazırlayarak yayınladıkları için kendilerine buradan teşekkürlerimi sunuyorum.

Oğuz Erol’u takiben 1955-1960 yılları arasında, DTCF Coğrafya Enstitüsünün asistan kadrolarına Ayhan (Onur) Sür (1955), Aydoğan Köksal (1956), Özdoğan Sür (1957), Erdoğan Akkan (1957), Mecdi Emiroğlu (1960) atanmışlardır. Bu değerli hocalarımızdan Ayhan Sür, Özdoğan Sür, Erdoğan Akkan Fiziki Coğrafya ve Jeoloji, Aydoğan Köksal Ülkeler Coğrafyası, Mecdi Emiroğlu ise Beşeri ve Ekonomik Coğrafya kürsüsünde çalışmışlardır.

1. DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi’nin Yayın Hayatına Başlaması Dönemi (1961-1980)

Bu dönemde sırasıyla Ejder Kalelioğlu (1961), İlhan Kayan (1968), Yalçın Karabulut (1969), Emrullah Kanadıkırık (1970), Mesut Elibüyük (1971), Cemalettin Şahin (1973), Hamdi Kara (1974), Ali Fuat Doğu (1978) DTCF Coğrafya Enstitüsü’nde asistan olarak göreve başlamışlardır. Bu isimlerden Ejder Kalelioğlu, Mesut Elibüyük Ülkeler Coğrafyası; Yalçın Karabulut, Emrullah Kanadıkırık, Hamdi Kara Beşeri ve Ekonomik Coğrafya; İlhan Kayan, Cemalettin Şahin ve Ali Fuat Doğu ise Fiziki Coğrafya ve Jeoloji kürsüsünde akademisyen olarak hizmet vermişlerdir.

DTCF Coğrafya Bölümü YÖK’ten önceki dönemde Coğrafya Enstitüsü çatısı altında üç kürsüden (Fiziki Coğrafya ve Jeoloji, Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Ülkeler Coğrafyası) oluşmaktaydı. Adı geçen kürsüler özerk bir yapıya sahip olup her birine ayrı öğrenciler alınmakta ve mezun edilmekteydi. 1966-1988 döneminde

14 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye’de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 139-148.

Coğrafya Enstitüsü'nün yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* idi. Bu dönemde 11 sayı halinde Ankara Üniversitesi Basımında basılan derginin ilk sayısı 1966 yılında yayınlanmış ve Coğrafya Enstitüsü'nün kurucusu Prof. Dr. Herbert Louis'e ithaf edilmiştir.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi'nin 1-11. sayılarında yayınlanmış makalelerin büyük çoğunluğu DTCF Coğrafya Enstitüsü'nde görev yapmış akademisyenler aittir. Dergide yayınlanmış makaleler şunlardır:

SAYI: 1, YAYIN YILI: 1966, MAKALE SAYISI: 13, SAYFA SAYISI: 342

1. Prof. Cemal ALAGÖZ: “Kızdırmanın Suyu”
2. Prof. Dr. Danyal BEDİZ: “XIX. Asırda Türkiye'nin coğrafya Saha sıudaki Büyük Hamlesi ve Milletlerarası Bir Yarışmada Türk Başarısının 90. Yıl Dönümü”
3. Prof. Dr. Reşat İZBIRAK: “Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler”
4. Dr. Talip YÜCEL: “İmroz'da Coğraya Gözlemleri”
5. Dr. Oğuz EROL: “Ankara Kuzeybatısında Üçbaşı-Akdoğan Köyleri Yakınında Bulunan Memeli Hayvan Fosillerinin Bölge Morfolojisi Bakımından Önemi”
6. Süleyman ARISOY: “Genel Deniz Ekonomisi Alanı Olarak Karadeniz”
7. Dr. Ayhan ONUR: “Eshâbüлкеhf Tepesinde Bazı Coğrafi Müşahedeler”
8. Dr. Özdoğan SÜR: “Nevşehir ve Ürgüp Çevresinde Jeomorfoloji Araştırmaları”
9. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Zonguldak'ta Endüstri ve İşgücü Münâsebetleri”
10. Dr. Aydoğan KÖKSAL: “Afrika'da Yeni Devletler”
11. Dr. Erdoğan AKKAN: “Şahinkaya Yarmavadisi”
12. Asist. Ejder KALELIOĞLU: “Gaziantep Platosu ve Çevresinin İklimi”
13. Prof. Dr. Herbert LOUIS: “Jeomorfolojinin Ana Kavramlarındaki Yeni Gelişmeler Hakkında”

SAYI: 2, YAYIN YILI: 1968, MAKALE SAYISI: 8, SAYFA SAYISI: 307

1. Prof. Dr. Reşat İZBIRAK: “Coğrafi Araştırma Gezileri ve Hazırlıkları”
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Çanakkale Boğazı Çevresinin Jeomorfolojisi Hakkında Ön Not, (A Preliminary Report on the Geomorphology of the Çanakkale Area The Dardanelles, Turkey)”
3. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Anadolu Kıyılarının Holosendeki Değişmeleri Hakkında Gözlemler”
4. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: “Tarfala Buzul Araştırma İstasyon (İsveç)”
5. Süleyman ARISOY: “Deniz Ekonomik Coğrafyası Yönünden Akdeniz Balıkçılığı ile ilgili Problemler, Türkiye ve IX. Akdeniz Balıkçılık Genel

Konseyi (GFCM) (Problems Relating the Mediterranean Fisheries From the View of the Marine Economical Geography, IX Tb Session General Fisheries Council For the Mediterranean (GFCM) and Turkey)”

6. Dr. Aydoğın KÖKSAL: “Mevzii Coğrafya Yönünden Kırıkkale-Keskin ve Delice”
7. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Batı Karadeniz Bölümünde Denizin Ekonomik Değerini Kısıtlayan Faktörler”
8. Alâeddin TANDOĞAN: “Fırtına Deresi Yukarı Çığırının Üç Köyünde Coğrafi Müşahadeler”

SAYI: 3-4 (Birleştirilmiştir), YAYIN YILI: 1971, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 404

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Gelibolu Yarımadasının Batı Kıyılarında Yahtaşı Teşekkülleri”
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Konya, Tuzgölü, Burdur Havzalarındaki Pluvial Göllerin Çekilme Safhalarının Jeomorfolojik Delilleri”
3. Dr. Aydoğın KÖKSAL: “Mevzii Coğrafya Yönünden Kırıkkale-Keskin-Delice”
4. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: “Karapınar, Ereğli ve Aksaray Arasında Kalan Mıntakada Üst Pliosen-Kuaterner Volkanizması”
5. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: “İzlanda’nın Faal Volkanlarından İkisi: “Hekla ve Surtsey”
6. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Coğrafi Bölgelere Göre Kırsal Yerleşmelerin Yüzölçümü, Parsel Sayısı ve Genişlikleri ile İlgili Bir Araştırma”
7. Dr. Ejder KALELİOĞLU: “Gaziantep Yöresinin Fiziki Coğrafyası”
8. Dr. Alaeddin TANDOĞAN: “Çayeli-Pazar Yöresinin Fiziki Coğrafyası”
9. İlhan KAYAN: “Gökova ve Çevresinde Fiziki Coğrafya Araştırmaları”
10. Yalçın KARABULUT: “Büyük Menderes Vadisinde Pamuk Tarımı ve Türkiye Pamuk Ekonomisindeki Yeri”
11. Emrullah KANADIKIRIK: “Maraş’ta Nüfus Hareketleri”

SAYI: 5-6 (Birleştirilmiştir), YAYIN YILI: 1972, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 286

1. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: “Cumhuriyetin 50. Yıldönümünde Coğrafya”
2. Prof. Cemal Arif ALAGÖZ: “Ülkeler Coğrafyası, Yakın Çevre Edütleri Hakkında Açıklama”
3. Prof. Dr. Oğuz EROL – C. P. NUTTAL: “Çanakkale Yöresinin Bazı Denizel Kuaternar Depoları”

4. Doç. Dr. Ayhan SÜR: “Kuzey İsveç’te Alpin Çevre Bitkileri”
5. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: “Doğu Anadolunun Turizm Coğrafyasına Dair”
6. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Türkiye Ormanıçı Kırsal Yerleşmeleri ve Bolu Örneği”
7. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: “Elâzığ ve Keban Barajı Çevrelerinde Coğrafya Araştırmaları”
8. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: “Heyelan Olaylarına Sebep Olan Faktörler ve Bunların Türkiyede Etkili Bulunduğu Alanlar”
9. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: “Turizm Coğrafyası Bakımından Sinop”
10. Asis. Dr. İlhan KAYAN: “Mandalya Körfezi Kuzeydoğusunda Kazıklı-Kızılağaç bölgesinin Hidro-Morfolojik Özellikleri”
11. Emrullah KANADIKIRIK: “Maraşta Konut Tipleri”
12. Yalçın KARABULUT: “İktisadî Coğrafya”

SAYI: 7, YAYIN YILI: 1975, MAKALE SAYISI: 6, SAYFA SAYISI: 213

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Ayvalık Güneyi – Altınova Çevresinde Madra Çayı Deltasının Holosen Birikintileri ve Deltanın Gelişim Safhaları”
2. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “İhlara Vadisi”
3. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: “Marmara Bölgesinin Tarım ve Hayvancılığı Hakkında”
4. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Türkiye Coğrafi Bölgelerine Göre Şehir Yerleşmeleri ve Şehirli Nüfus”
5. Asis. Dr. Hamdi KARA: “Çukurova’da Pamuk”
6. Asis. Yalçın KARABULUT: “İki Ciltlik Yeni bir Eser: “Türkiye”

SAYI: 8, YAYIN YILI: 1977, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 233

1. Doç. Dr. Ayhan SÜR: “Ankara’da Kar Yağışlı ve Karla Örtülü Günler”
2. Doç. Dr. Ayhan SÜR: “Bazı Püskürük ve Metamorfik Kayaçların Yapılarında Yer Alan Önemli Üç Mineral: “Kuvars – Feldispat – Mika”
3. Doç. Dr. Ayhan SÜR: “Vejetasyon için Strüktürel ve Fonksiyonel Klasi-fikasyon”
4. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Bolu’da Geçici Bir Yerleşme Tipi “Güzle””
5. Asist. Gemalettin ŞAHİN: “Göldağı ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi ve Yer Kaymaları”
6. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: “Heyelan Olaylarının Ekonomiye Etkileri”
7. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: “Afrika’da Yeni Bir Devlet: “Angola”

8. Asist. Dr. Hamdi KARA: “Çukurova’nın Üç Köyünde Tarım-Nüfus İlişkileri ve Bölge Kır Kesimi Sorunları Konusunda Bir İnceleme”
9. İlhan KAYAN – Cemalettin ŞAHİN: “II. Ulusal Kar Hidrolojisi Semineri (28 Mart-2 Nisan 1977)”
10. R.W. HEY: “Akdeniz ve Karadenizin Kuaterner Kıyıları”
11. R.W. HEY: “Akdenizin Denizel Kuaterner Depolarının Sınıflandırılması”
12. Oğuz EROL: “G. SCHWEİZER’in Doğu Anadolu ve Kuzeybatı İran’ın Fiziki Coğrafyası Üzerine Yeni Eseri”

SAYI: 9, YAYIN YILI: 1980, MAKALE SAYISI: 8, SAYFA SAYISI: 106

1. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Danyal Bediz’in Yaşam Öyküsü”
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Anadoluda Kuaterner Pluvial inter-pluvial Koşullar ve Özellikle Güney-İç Anadoluda Son Buzul Çağından Bugüne Kadar Olan Çevresel Değişmeler”
3. Prof. Dr. Ayhan SÜR: “Lokalklima ve Mikroklima”
4. Prof. Dr. Özdoğan SÜR: “Kuaternerdeki Deniz Seviyesi Değişiklikleri ve Nedenleri”
5. Dr. İlhan KAYAN: “Gedar Kıyılarının (Delaware, A.B.D.) Holosendeki Jeomorfolojik Gelişimi”
6. Dr. H. Hilmi KARABORAN: “Yeryüzünde Kontrol Altına Alınmayan Yerleşimler”
7. Dr. H. Hilmi KARABORAN: “Kentlerin Tiplendirilmesi Sorunu Bölgesel Kent”
8. Dr. H. Hilmi KARABORAN: “Dünya Nüfusunda Gelişmeler”

SAYI: 10, YAYIN YILI: 1981, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 220

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: “Türkiye Denizel Kuaterneri’ne Ait Bazı Problemler ve G. RUGGIERI’nin “İtalya Denizel Kuaterneri İçin Yeni Stratigrafik Şema”sı İle Bir Karşılaştırma (Some Problems of the Marine Quaternary of Turkey. In Respect to the New Stratigraphic Scheme For the Marine Quaternary of Italy” by G. RUGGIERI 1979)”
2. Prof. Dr. Ayhan SÜR: “Yerbilimciler İçin Önemli Bir Kayaç Granit”
3. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Türkiye’de Son Sayımlar ve Kentleşme Olayının Boyutları”
4. Prof. Dr. Aydoğan KOKSAL: “Yeni Coğrafya Hakkında”
5. Prof. Dr. Erdoğan AKKAN: “Okyanusların Mineral Varlıkları”
6. Prof. Dr. Özdoğan SÜR: “Jeomorfolojinin Konusu ve Nitelikleri”

7. Doç. Dr. İlhan KAYAN: “Geç Holosen Kıyı Değişmelerinin Yunanistan \ve Türkiye’de Arkeolojik Yerleşme Yerleri Üzerine Etkileri (KRAFT-ASCHEBRENNER-KAYAN’ dan çeviri)”
8. Ass. Dr. Yalçın KARABULUT: “Karadeniz Coğrafi Bölgesi Nüfusu (1. Şehirsel)”
9. Ass. Ali Fuat DOĞU: “Çeşitli Morfojenetik Bölgelerden Hava Fotoğraflarının Jeomorfolojik Yorumlanması”
10. Ass. Ali Fuat DOĞU: “Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Yayınları Bibliyografyası (1935—1981)”
11. Prof. Dr. W.B. FISHER: “Ortadoğu’da ve Özellikle Türkiye’de Nüfus Sorunları (Çev: “Prof. Dr. C.R. GÜRsoy)”
12. Prof. Dr. W.B. FISHER: “Coğrafyada Bugünkü Gelişmeler (Çev: “Prof. Dr. Oğuz EROL)”

SAYI: 11, YAYIN YILI: 1988, MAKALE SAYISI: 14, SAYFA SAYISI: 179

1. Prof. Dr. Talip YÜCEL: “Batı Karadeniz Bölgesinin Başlıca Topoğrafik Elemanları”
2. Prof. Dr Oğuz EROL: “Çukurovada Kalış Tipleri”
3. Prof. Dr. Ayhan SÜR – Prof. Dr. Özdoğan SÜR: “Hava Kirliliği”
4. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Türkiye’de Yaşlı Nüfusun Artışı ve Coğrafi Dağılım Özellikleri”
5. Doç. Dr. İlhan KAYAN: “Datça Yarımadasında Eski Knidos Yerleşmesini Etkileyen Doğal Çevre Özellikleri”
6. Doç. Dr. Hamdi KARA: “Türkiye’de Pamuk Üretim Alanları 71”
7. Doç. Dr. Alâeddin TANDOĞAN: “İncesu Vadisinde (Çayeli) Coğrafya Gözlemleri”
8. Doç. Dr. H. Hilmi KARABORAN: “Dünyada ve Türkiye’de Gecekondular Sorunu – Gecekondular, Slamlar ve Bidonevler”
9. Arş. Gör. Ali ÖZÇAĞLAR: “Türkiye’deki Tarım Alanlarının Coğrafi Dağılımının Doğal Çevreyle İlişkisi”
10. Arş. Gör. Süha KOCAKUŞAK, Arş. Gör. Hakan YİĞİTBA-ŞİOĞLU: Köprülü Kanyon Milli Parkının Coğrafi Özellikleri”
11. D.J. STANLEY, C. BLANPIED: “Üst Kuaterner’de Doğu Akdeniz ile Karadeniz Arasındaki Su Geçişleri (Çev. İlhan KAYAN)”
12. D. KELLETAT: “Almanya Üniversitelerinde Coğrafya (Çev. Cemalettin ŞAHİN)”
13. Dr. Ali Fuat DOĞU: “(Kitap Tanıtma) Yanardağlar, Oluşumları ve Faaliyetleri”

14. Dr. Ali Fuat DOĞU: “Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Yayınları Bibliyografyası (1981-1986) II. Kısım”

SAYI: 12, YAYIN YILI: 1996, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 177

1. Aydoğan KÖKSAL: “Prof. Dr. H. Hilmi Karaboran’ın Hayatı”
2. Ali ÖZÇAĞLAR: “Türkiye’nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler”
3. E. Murat ÖZGÜR: “Yeni İlçe Merkezlerimizin Fonksiyonel Bakımdan Gösterdiği Özellikler”
4. İhsan ÇİÇEK: ““Thornwaite Metoduna Göre Türkiye’de İklim Tipleri”
5. Süha KOCAKUŞAK: “Türkiye’de Kentsel Yaşamın Önemi ve Planlamalarda Coğrafya Biliminin Yeri”
6. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: “Fiziki Coğrafya Araştırmalarında Manyetik Ölçümlerin Rolü”
7. E. Murat ÖZGÜR: “Türkiye’de İpekböcekçiliği”
8. Mehmet SOMUNCU: “Kayser’de Bağcılık”
9. Uğur DOĞAN: “Çandır Miosen Havzasının Jeomorfolojisi”
10. Levent UNCU: “Özbekistan Cumhuriyetinin Bölgesel Politikası”
11. Osman GÜMÜŞCÜ: “Coğrafya Bölümü Tarihi”

Yukarıda görüldüğü gibi, 10 ve 11. sayılarda DTCF Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarının yayınları ile ilgili bibliyografya sayın meslektaşım Dr. Ali Fuat Doğu tarafından birbirini izleyen iki makale halinde yayınlanmıştır.

2. 1980 Sonrası Dönem

YÖK yasası ile birlikte DTCF Coğrafya Enstitüsü bünyesindeki özerk haldeki kürsüler Coğrafya Bölümü çatısı altında anabilim dalları olarak yerlerini almışlardır. Bu değişimle birlikte Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsünün adı Jeoloji bölümlerinin itirazı üzerine ve Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı olarak değiştirilmiştir. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Kürsüsü küçük bir nüansla Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalına, Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü ise Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Anabilim Dalına dönüştürülmüştür. İlerleyen zamanda ise Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Anabilim Dalı, Türkiye Coğrafyası ve Bölgesel Coğrafya anabilim dalları olarak ikiye ayrılmıştır.

1940’lı ve 1950’li yıllarda altın devrini yaşayan Türk Coğrafya Kurumu, 1960’lı yıllarda devlet tarafından verilen sınırlı ölçüdeki maddi desteğin kesilmesi yüzünden büyük bir çöküş içine girmiş ve 1975 yılından sonra faaliyetlerini sürdüremez hale gelmiştir. O yıllarda Türk Coğrafya Kurumu’nun yönetim kurulu

üyeleri Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'nün öğretim üyelerinden oluşmaktaydı ve Coğrafya Enstitüsü içindeki diğer kürsülerdeki öğretim üyeleriyle sürekli çekişmeler ve anlaşmazlıklar yaşanmaktaydı. DTCF'deki mekân sıkıntısı yüzünden DTCF Dekanlığının aldığı bir kararla Türk Coğrafya Kurumu, fakülte dışında başka bir mekâna taşınmak zorunda bırakılmıştır. Kurumun kitapları ve birtakım eşyası önce o zamanki kurum başkanı Prof. Cemal Arif Alagöz'ün sahibi olduğu bir daireye yerleştirilmiş, daha sonra Cebeci semtinde (Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne yakın bir konumda) iki dükkan kiralanarak bu mekâna taşınmıştır. Türk Coğrafya Kurumu, 1982 yılına gelindiğinde yeni dernekler kanununun getirdiği yükümlülükleri yerine getirmez olmuştur. Çünkü üyeler aidatlarını ödemiyorlar, olağan genel kurul toplantıları çoğunluk sağlanamadığı için sürekli ikinci toplantıya erteleniyor ve ikinci toplantıya katılan az sayıda kişinin imzaları ile yapılabiliyordu. Hatta kurumun Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU)'ne olan birikmiş 300 dolarlık aidat borcunun ödenebilmesi için Başbakanlık Müsteşarlığı'ndan yardım talebinde bulunulmuştu. Diğer yandan kuruma ait kitapların bulunduğu Cebeci semtindeki mekânın kirası ödenemediği için ayrıca büyük bir sıkıntı yaşanmıştı. Çaresizlik içinde kalan Kurum Başkanı Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz, Genel Sekreter Prof. Dr. Cevat Rüştü Gürsoy, Muhasip Üye Prof. Dr. Talip Yücel, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Sırrı Erinç'le görüşerek kurumun kitaplarının Vefa Müşküle Sokak'taki İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü binasına nakledilmesine karar vermişlerdir. Kırk yıl gibi uzun bir süre başkent Ankara'da faaliyetlerini sürdüren Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulduğu yerden İstanbul'a nakledilmesi üzücü ve üzerinde düşünülmesi gereken önemli vaka olarak tarihe geçmiştir. Bu durumun gerçekleşmesine sebep olanlar o zaman sürecinde Türk Coğrafya Kurumu'na gereken desteği ve önemi vermeyen, birbiriyle sürekli çekişen, uzlaşmayan, kurumsallaşmaktan çok kişiselleşmeyi önde tutan öğretim üyeleri idi.

Böyle bir hezimete uğratılan Türk Coğrafya Kurumu'nun en büyük talihsizliği, Atatürk'ün vefatından sonra kurulmuş olması, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu gibi devletin himayesi altında olmamasıdır. Atatürk'ün manevi kızı ünlü Türk tarihçisi Prof. Dr. Afet İnan, Atatürk'ün Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulmasından sonra bir "Coğrafya Kurumu" kurulması ile ilgili düşüncelerini şöyle nakletmiştir:

"...Bu münasebetle şunu hatırlıyorum. Fakülte (DTCF) kurulması ve programları konuşulduğu esnada Prof. Muzaffer Göker'e (ilk dekan) Atatürk, coğrafya öğrenimi ve incelemeleri için uzun bir not yazdırmıştı. Orada tespit ettirdiği fikirlerde coğrafyanın nazari olmaktan ziyade, arazi üzerinde çalışmalar yapılmalı ve yeni metotlara göre incelenecek bir Türkiye coğrafyasının yazılması gerekti. Hatta tarih gibi bir "Coğrafya Kurumu" kurulmasını düşünen Atatürk, bu uzun notların sonunda,

Fakülte (DTCF) kurulduktan sonra ihtiyaca göre böyle bir teşekkülün lüzumu belli olacaktır demiştir.”¹⁵

Bu tarihi açıklamada belirtildiği üzere, ulu önder Atatürk’ün ömrü vefa etseydi Türk Coğrafya Kurumu da Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu ile aynı statüde olacaktı. Ancak bu durum o günden bugüne gerçekleşmeyip hep hüsrarla sonuçlanmıştır. Şöyle ki 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin ardından yapılan kurumsal düzenlemeler kapsamında, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu’nu bir çatı altında toplayan 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu’na Türk Coğrafya Kurumu’nun da katılması için zamanın Türk Coğrafya Kurumu başkanı Prof. Cemal Arif Alagöz, Genel Sekreter Prof. Dr. Cevat Rüştü Gürsoy, Muhasip üye Prof. Dr. Talip Yücel tarafından kapsamlı bir rapor hazırlanarak konsey üyelerine gönderilmişti. Yakalanan bu fırsatın değerlendirilmesi için defalarca ve ısrarla ilgili makamlar nezdinde girişimlerde bulunulmasına rağmen 11.8.1983 tarihinde kabul edilen 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu’na maalesef Türk Coğrafya Kurumu dâhil edilmemiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu’nun ilk başkanlığına atanan emekli general Suat İlhan, Türk Coğrafya Kurumu’nun 2876 sayılı Kanunla Yüksek Kurum bünyesinde yer almamasından büyük üzüntü duymuş olacak ki kişisel çabasıyla Türk Coğrafya Kurumu’na alternatif olarak 02 Şubat 1988 tarihinde Yüksek Kurum içinde bir “Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu” nun kurulmasını sağlamıştır. Suat İlhan, konuyla ilgili düşüncelerini Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu’nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları* dergisinin ilk sayısındaki takdiminde şöyle açıklamıştır:

“Atatürk Yüksek Kurumu’na coğrafya çalışmaları içinde doğrudan görev verilmemektedir. Fakat coğrafyaya ilgisiz kültür düşünmek mümkün değildir. Tarihin, dilin ve diğer bütün kültür unsurlarının güç aldıkları ve güç verdikleri bir coğrafyaları olması gerekir. Bu zorunlulukla ve coğrafya bilim çevremizin ihtiyacı da dikkate alınarak, kanunumuzun verdiği kolaylıktan yararlanılmış, Yüksek Kurum Başkanlığına bağlı bir Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulmuştur.”

“Büyük bir ihtiyaç olarak gördüğümüz coğrafya ile ilgili bir birim oluşturulması, kuruluşumuzun ilk günlerinden itibaren düşünölmeye başlanmış, 2 Şubat 1988 tarihli Atatürk Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu toplantısında Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulması kararı alınmıştır.”¹⁶

15 A. İnan, “A.Ü.D.T.C.F.’nin Kuruluş Hazırlıkları ve Açılışı- 9 Ocak 1936”, *Cumhuriyet’in 50.Yılı Anma Kitabı*, 1974, s. 17.

16 S. İlhan, “Coğrafya Bilim Uygulama Kolu ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi”, *Coğrafya Araştırmaları*, s. 4, 1989.

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Suat İlhan döneminde (1989, 1990, 1991, 1992 yıllarında) *Coğrafya Araştırmaları* adında 4 sayı dergi çıkartmış, Suat İlhan'ın başkanlık görevinin sona ermesiyle Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun faaliyetine süratle son verilmiştir. Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun kapatılmasında kolun faaliyetleri için ayrılan parasal ödeneğin Suat İlhan'ın inisiyatifinde Türk Tarih Kurumu bütçesinden alınmasının etkili olduğu sonradan ortaya çıkmıştır.

Suat İlhan'ın şu heyecan verici açıklamaları coğrafya literatürünün geliştirilmesi bakımından önem taşımaktaydı:

“Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Türkiye coğrafyasının yazılması için görev bölümü yapmış, bu güne kadar yayımlanmamış bazı hazırlıkların, önemli tezlerin yayını için öneriler belirlemiş, 1988 yaz aylarında yapılan bir saha araştırmasının desteklenmesini kararlaştırmış, yabancı ülkelerde yayımlanan ve kütüphanelerimizde bulunması gereken coğrafya ile ilgili yayınları tespit etmiş ve Yüksek Kurum Başkanlığına vermiştir. Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, ilk toplantısında Coğrafya Araştırmaları adı altında bir dergi yayımlanması kararını alarak coğrafya öğretim üyelerinden makale isteklerinde bulunmuştur. Elinizdeki dergi bu çalışmaların bir ürünüdür. Şimdilik yılda bir sayı yayımlanması düşünülmektedir.”

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları* dergisinin ilk sayısında yer alan bu düşünceler maalesef tam olarak gerçekleştirilmemiş, sadece yayımlanan dört sayı dergi, raflarda hatıra olarak kalmıştır. Dergide yayımlanan makalelerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında DTCF Coğrafya Bölümünün sayıca önde olduğu çekmektedir. Bu dönemde makale sahiplerine saha çalışmaları ve telif hakkı için ödeme yapılmış olması takdire şayan bir durumdur.

Dergide yayınlanmış makaleler şunlardır:

SAYI: 1, YAYIN YILI: 1989, MAKALE SAYISI: 19, SAYFA SAYISI: 208
(Ayrıca 84 sayfa eki ve 6 adet katlanmış harita mevcuttur) / **DTCF**
Coğrafya Bölümünün katkısı: 9 Makale

1. Suat İLHAN: “Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu ve “Coğrafya Araştırmaları” Dergisi”
2. Doç. Dr. Hayati DOĞANAY: “Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları”
3. Doç. Dr. Cemalettin ŞAHİN: “Hava Kirliliği ve Hava Kirliliğini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri”
4. Prof. Dr. Metin TUNCEL, Dr. Suna DOĞANER: “Amasya’da Turizm: “Coğrafi İmkanlar, Sorunlar ve Öneriler”

5. Doç. Dr. Ahmet NİŞANCI: “Orta Karadeniz Bölümünde Mevsimlik Hava Tipleri Bakımından Önemli Devreler”
6. Prof. Dr. A. Mecit Doğru: “Ağrı Dağı”
7. Prof. Dr. İbrahim ATALAY: “Türkiye’de Kır Yerleşmelerinin Arazi Degredasyonu Üzerine Etkileri”
8. Yrd. Doç. Dr. Ali Fuat DOĞU, Araş. Gör. İhsan ÇİÇEK, Araş. Gör. Gürcan GÜRGEN: “23 Haziran 1998 Çatak Heyelanı (Trabzon-Maçka)”
9. Sema TOPÇU: “Atmosferdeki Yağışa Çevrilebilir Subuharı Miktarının Hesaplanması”
10. Prof. Dr. Hamdi KARA: “Cumhuriyete Kadar Çukurova Nüfusu”
11. Doç. Dr. Asaf KOÇMAN, Hasan GÜMÜŞ: “Dereboğaz Deresi Yarmava-disinin Oluşumu ve Cumaovası Çevresinin Morfotektonik Evrimi (İzmir)”
12. Dr. Alaeddin TANDOĞAN: “Türkiye Nüfus Hareketlerinde İstanbul’un Yeri”
13. T. Ahmet ERTEK: “Sofular Mağarası (Şile-İstanbul)”
14. Dr. Yalçın KARABULUT: “Karadeniz Bölgesi Nüfusu (II. Kırsal)”
15. Doç. Dr. Ejder KALELİOĞLU: “Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Tarımsal Yapısı”
16. Araş. Gör. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: “Meydancikkale’nin (Gülnar) Jeomorfolojik özellikleri”
17. Araş. Gör. E. Murat ÖZGÜR: “Bağıvar Köyü’nde (Diyarbakır) Ekonomik Faaliyetler”
18. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: “Zile-Turhal Yöresinin Morfografik Özellikleri”
19. Prof. Dr. Hamdi KARA: “Dergi Tanıtımı”

SAYI: 2, YAYIN YILI: 1990, MAKALE SAYISI: 17, SAYFA SAYISI: 364

(Ayrıca 8 adet katlanmış harita mevcuttur) / **DTCF Coğrafya**

Bölümünün katkısı: 10 Makale

1. Prof. Dr. Talip YÜCEL: “Türkiye’de Zeytinliklerin Dağılışı”
2. Doç. Dr. Mesut ELİBÜYÜK: “Türkiye’nin Tarihi Coğrafyası Bakımından Önemli Bir Kaynak, Mufassal Defterler”
3. Arş. Gör. Harun TUNÇEL: “Doğal Çevre Sorunu Olarak Çığlar ve Türkiye’de Çığ Olayları (Avalanches As Natural Hazard And Avalanches In Turkey)”
4. Prof. Dr. Erdoğan AKKAN, Prof. Dr. Metin TUNCEL: “Bilinmeyen Bir Doğal Anıt: “Otlukbeli Gölü”
5. Prof. Dr. İsmail YALÇINLAR: “Bozkır’da Fosilli Kambro-Ordovisiyen Tabakalar (KONYA)”

6. Yrd. Doç. Dr. İdris BOSTAN: “Osmanlı Topraklarında Petrolün Bulunuşu Ve İskenderun’da İlk Petrol İşletme Çalışmaları”
7. Doç. Dr. Ejder KALELİOĞLU: “Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Antep-fıstığı Alanları”
8. Prof. Dr. Turgut BİLGİN: “Orta Sakarya Vadisinin Jeomorfolojisi”
9. Prof. Dr. Hamdi KARA: “Çukurova’da Endüstri”
10. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: “Urla Yarımadasında Kırsal Yerleşmeler”
11. Doç. Dr. Cemalettin ŞAHİN: “Ekim 1988-Temmuz 1989 Periyodu Yağışları Ve Bunların Normalleri İle Karşılaştırılması”
12. Arş. Gör. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: “Burdur Havzasında Bulunan En Yaşlı Görsel İz”
13. Doç. Dr. Ertan ERUZ: “İzmit Kentinde Yeşil Alan Sorunları”
14. Yrd. Doç. Dr. Füsun BAYKAL: “Salihli Kentsel Alanının Genişlemesinde ve Belirli Yörelere Kaymasında Rol Oynayan Faktörler”
15. Yrd. Doç. Dr. Emrullah GÜNEY: “Dicle Irmağında Kelek Taşımacılığı”
16. Yrd. Doç. Dr. Sadettin TOMBUL: “Bingöl Ovası ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi”
17. Arş. Gör. Süha KOCAKUŞAK: “Sincan’ın Kentleşme Özellikleri”

**SAYI: 3, YAYIN YILI: 1991, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 192 /
DTCF Coğrafya Bölümünün katkısı: 6 Makale**

1. Prof. Dr. Metin TUNCEL: “Ord. Prof. Dr. Besim Darkot: “Hayatı ve Türkiye Coğrafyasına katkıları”
2. Arş. Gör. Ali UZUN: “Karaca Mağarası”
3. Doç. Dr. İbrahim GÜRER: “Kar Erimesi ve Akımı (Uludağ Örneği)”
4. Arş. Gör. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: “Yanartaşın Sönmeyen Alevleri”
5. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: “Kazova ve Yakın Çevresinde Eski Yerleşmeler”
6. Arş. Gör. E. Murat ÖZGÜR: “Bilecik İlinde Nüfus Gelişmesi”
7. Doç. Dr. Asaf KOÇMAN: “İzmir’in Kentsel Gelişimi”
8. Arş. Gör. Ertuğ ÖNER: “Gümüşhane Çevresinde Heyelan Olayları”
9. Dr. Suna DOGANER: “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım (Uludağ’da Turizm)”
10. Arş. Gör. Gürcan GÜRGEN: “Çağlayık Boğazı”
11. Prof. Dr. Oğuz EROL, Uzm. Jeom. Bekir Necati ALTIN: “Binkılıç-Karacaköy Dolayınım Jeomorfolojisi, Istranca Dağları Güneydoğusu, Trakya”

SAYI: 4, YAYIN YILI: 1996, MAKALE SAYISI: 14, SAYFA SAYISI: 236(Ayrıca 1 adet katlanmış harita mevcuttur) / **DTCF Coğrafya****Bölümünün katkısı: 7 Makale**

1. Prof. Dr. İsmail YALÇINLAR: “Türkiye’deki Akarsu ve Vadilerin Gelişmesinde Tektonik Etkiler”
2. Prof. Dr. İbrahim ATALAY: “Pleistosen Sonu ve Holosen Başlarında Anadolu’nun Paleocoğrafya Şartlarına Genel Bir Bakış”
3. Dr. Suna DOĞANER: “Türkiye’de Turizm Ulaştırması”
4. Arş. Gör. Harun TUNÇEL: “Mezraa Kavramı ve Türkiye’de Mezraalar”
5. Prof. Dr. Oğuz EROL, Uzm. Jeom. Alaeddin ŞENCAN: “Çınarcık ve Güneynin Jeomorfolojisi”
6. Prof. Dr. Mustafa ÖZGÜREL, Doç. Dr. Asaf KOÇMAN: “Sağlık ve Deniz Turizmi Açısından Ege Bölgesi Kıyı Kuşağı İklim Koşullarının İncelenmesi”
7. Prof. Dr. Metin TUNCEL: “Bitlis Şehri (Tarihî coğrafya açısından yaklaşım)”
8. Dr. İbrahim GUNER: “İğdır Ovası Çevresinde Yaylacılık”
9. Yrd. Doç. Dr. A. Fuat DOĞU, Arş. Gör. Harun TUNÇEL, Arş. Gör. Gürkan GÜRGEN, Arş. Gör. İhsan ÇİÇEK, Arş. Gör. Mehmet SOMUNCU: “Periliin Mağarası”
10. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: “Zile’nin Kuruluşu, Gelişmesi ve Bugünkü Fonksiyonel Özellikleri”
11. Arş. Gör. Mehmet SOMUNCU: “Rize-Ayder Yaylasında Turizm”
12. Doç. Dr. Ejder KALELİOĞLU: “Van Yöresinde Turizm”
13. Dr. Ertuğ ÖNER: “Samsun ve Çevresinin Jeomorfolojisi”
14. Doç. Dr. İbrahim GURER: “Snow Avalanche Problem In Turkey”

Türkiye’de coğrafyanın kurumsallaşma sürecinde Türk Coğrafya Kurumu’nun ardından gelen oluşumlardan birisi de Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi ya da kısa adıyla TÜCAUM’dur. 1980’li yıllarda, yurt dışında uluslararası bilimsel toplantılarda özellikle Ermeni ve Rum lobilerinin Türkiye aleyhinde yayınlar yapmaları, ülkemizin üniter yapısını tehdit edici propagandalarda bulunmaları, hazırladıkları bölücü coğrafi harita ve yayınlarla sürekli olarak saldırıda bulunmaları önemli sıkıntılar oluşturmaktaydı. Değerli meslektaşım Tunçel’in de belirttiği üzere, o günlerde çevremizde yer alan ülkelerle ilişkilerimiz pek de dostane değildi. Sovyetler Birliği ile Soğuk Savaş günlerinden kalan bir gerginlik vardı. Suriye’de Hafız Esad rejimi Hatay üzerinde sürekli hak iddia ediyor, okul kitaplarında ve haritalarında Hatay’ı kendi toprakları olarak gösteriyordu. Yunanistan ile kara suları, Ege sorunu ve hava sahası anlaşmazlıkları

sürekli gündemdeydi ve Bulgaristan’da da Müslüman Türklere karşı belirgin ve ağır bir asimilasyon politikası uygulanıyordu.¹⁷

Türk Coğrafya Kurumu, bahsettiğimiz nedenlerle bu olumsuzluklara karşı koyacak durumda değildi. O günlerde yurtiçi ve yurtdışında basılan kitap, dergi, atlas, harita ve benzeri yayımlarda Türk bütünlüğünü ve menfaatlerini zedeleyici ifadelere engel olacak bir bilimsel kuruluşun eksikliği nedeniyle Milli Güvenlik Kurulu’nun tavsiyesiyle Yüksek Öğretim Kurulu’nun 31 Ağustos 1988 tarihli toplantısında Ankara Üniversitesi bünyesinde *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi* adı altında bir merkez kurulmasına karar verilmiştir. Merkez yönetmeliği aynı yıl 25 Aralık 1988 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmış böylece faaliyet şekli ve alanı belirginleştirilmiştir. Söz konusu yönetmeliğinin ikinci maddesine göre kurumun amaçları şunlardır:

- *Türkiye Coğrafyası ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler yapmak, araştırma sonuçlarını yayınlamak, Türkiye Coğrafyası konusunda araştırmacılar yetiştirilmesine katkıda bulunmak,*
- *Yurtiçi ve yurtdışında basılan kitap, dergi, atlas, harita ve benzeri yayımlarda Türk bütünlüğünü ve menfaatlerini zedeleyici ifadelere mani olacak ve Türkiye Coğrafyasını tanıttacak bilimsel faaliyetlerde bulunmak,*
- *Yurtiçi ve yurtdışındaki üniversite enstitü merkez ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,*
- *Türkiye Coğrafyası ile ilgili iç ve dış yayınları toplayarak referans kaynağı olabilecek bir kütüphane, film, fotoğraf, slayt ve benzeri belgelere dayalı arşiv ve dokümantasyon birimi kurmak,*
- *Türkiye Coğrafyası ve Türk Dünyası ile ilgili seminer, konferans vb. toplantılar düzenlemek, Türkiye’yi tanıtıcı bilimsel geziler yapmak,*
- *Türkiye Coğrafyası konularında araştırma yapmak isteyen bilim adamlarının projelerini desteklemek.*

25.12.1988 tarihinde yönetmeliği Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren bu merkez, doğrudan Ankara Üniversitesi Rektörlüğü’ne bağlı olarak 1990 yılında faaliyetine başlayabilmiştir. Bu arada merkez adındaki “Uygulama ve Araştırma” ifadesi, Araştırma ve Uygulama” şeklinde değiştirilerek 18 Mayıs 1992 tarihli Resmi Gazete’de yeni “Ankara Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre günümüzden farklı olarak merkez kurulunda Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinin dışında, 18 kişi daha

17 Harun Tunçel, *25. Yılında TÜCAUM Sempozyumları Bildiriler Kitabı*, 2016, s. 4.

görev alacaktır; bunlar, fakültenin Tarih ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden, Hukuk ve Siyasal Bilgiler fakültelerinden, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü’nden, Basın-Yayın Yüksekokulu’ndan, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Osmanlı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nden ve son olarak üniversite rektörünün seçeceği üyelerden oluşmaktadır. Açıkça görüldüğü üzere bu denli çeşitli akademik birimlerin elemanlarıyla oluşturulan merkez kurulunun işleyişinde bir takım sıkıntılar da söz konusu olabilecekti. Nitekim aslında gerçekçi ve sürdürülebilir olmayan bu kurul hiç bir zaman toplanamamıştır.¹⁸ Toplantıların aksaması yüzünden Merkez Kurulu’nun terkinde değişiklik yapılarak, 19 Şubat 2008 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik değişikliği ile “Merkez Kurulu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarından oluşur” denilmiştir. Şu anda Merkez Kurulu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü kadrosundaki öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Merkez’in ilk müdürü olan Prof. Dr. Özdoğan Sür, kuruluşun itibaren 1996 yılına kadar görev yapmıştır. 1996 yılında bu göreve Doç. Dr. Ali Fuat Doğu atanmış ve 2001 yılına kadar bu görevi sürdürmüştür. Merkez müdürlüğü görevini 2002-2017 döneminde 15 yıl Prof. Dr. Ali Özçağlar yürütmüş olup bu görevi 2017 yılında Prof. Dr. Necla Türkoğlu’na devretmiştir.

Faaliyetlerini DTCF Coğrafya Bölümünde sürdürmekte olan Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezinin 30 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. TÜCAUM’un ülkemiz coğrafyasını tüm yönleriyle araştırmak yanında, yurt içinde ve yurt dışında coğrafyanın her alanında yapılan çalışmalarını takip ederek bilimsel toplantılarda tartışılmasına ve yayınlanmasına ön ayak olmak gibi önemli görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda 1991 yılında Birinci Coğrafya Sempozyumu ile başlangıç yapan TÜCAUM, bugüne kadar sekiz (8) ulusal coğrafya sempozyumu ile bir Coğrafi Bilgi Sistemleri çalıştayını, son olarak da 13-14 Ekim 2016 tarihlerinde TÜCAUM 2016 Uluslararası Coğrafya Sempozyumu’nu başarı ile gerçekleştirmiştir.

2002 yılında Ankara Üniversitesi Rektörlüğü’nün üniversite bünyesindeki aynı alanla ilgili dergilerin birleştirilerek hakemli olarak yılda iki kez yayımlanması yönünde başlattığı çalışmalar kapsamında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından çok seyrek aralıklarla yayımlanan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*’nin yayımına son verilmiştir. Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yayımlanan *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*’nin ise ad ve formatının değiştirilerek hakemli olarak her yıl iki sayı halinde çıkartılması yönünde düşünce birliği oluşmuştur. Bu doğrultuda Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu 16 Nisan 2002 tarihinde toplanarak 1992-2001 döneminde sekiz sayı halinde yayımlanmış olan *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*’nin adının *Coğrafi*

18 Harun Tunçel, 25. Yılında TÜCAUM Sempozyumları Bildiriler Kitabı, 2016, s. 5.

Bilimler Dergisi (Turkish Journal of Geographical Sciences) olarak değiştirilmesine oybirliğiyle karar vermiş ve alınan bu karar Ankara Üniversitesi Bilimsel Dergiler Kurulu tarafından da uygun bulunmuştur.

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi

1992-2001 döneminde ulusal hakemsiz olarak sekiz sayı olarak yayınlanmıştır. Dergiye <http://tucaum.ankara.edu.tr/turkiye-cografyasi-arastirma-ve-uygulama-merkezi-dergisi/> adresinden erişilebilmektedir.

Coğrafi Bilimler Dergisi

Aynı zamanda DTCF Coğrafya bölümünün yayın organı olan *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2003 yılından itibaren her yıl 2 sayı halinde hakemli olarak yayınlanmaktadır. 2017 yılsonu itibariyle Cilt: 15 Sayı 1-2 yayınlanmıştır. Dergi ULAKBİM veri tabanında ASOS Index'de taranmaktadır. Derginin başlangıçtan itibaren tüm sayılarına <http://dergiler.ankara.edu.tr/detail.php?id=33> adresinden kolayca ulaşılabilmektedir.

1980'den sonraki dönemde DTCF Coğrafya Bölümünün akademik kadrosundaki gelişmelere göz atacak olursak, 1980-1990 döneminde Bölüme hemen her yıl bir eleman katılmıştır. Ali Özçağlar (1981), M. Yılmaz Özden (1982), Esin (Gürsoy) Özcan (1984), Hakan Yiğitbaşıoğlu (1986), Süha Kocakuşak (1986), İhsan Çiçek (1987), E. Murat Özgür (1987), Gürcan Gürgen (1987), Harun Tunçel (1988), Mehmet Somuncu (1989), Necla (Sırakaya) Türkoğlu (1990).

1990-2000 döneminde Rüya (Kasarcıoğlu) Bayar (1993), Uğur Doğan (1994), Mutlu Yılmaz (1994) ve Murat Yüceşahin (1995) katılmışlardır. 2000-2015 yılları arasında ise Nuri Yavan (2002), Cemal Erdem Bekaroğlu (2005), Olgu Aydın (2006), Erkan Yılmaz (2009), Kerime Karabacak (2011), Ceyda Kurtar (2010), Ayla Deniz (2015) araştırma görevlisi olarak atanmışlardır.

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜ-CAUM) Müdürlüğü ve Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini yürüten Prof. Dr. Ali Özçağlar, 2017 Eylül ayında yaş haddini doldurmadan bir yıl önce kendi isteğiyle emekli olarak Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'ne tam zamanlı öğretim üyesi olarak atanmıştır.

Günümüzde DTCF Coğrafya Bölümü akademik kadrosu anabilim dallarına göre şu şekildedir:

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. Mehmet Somuncu (Coğrafya Bölüm Başkanı ve Anabilim Dalı)
2. Doç. Dr. Mutlu Yılmaz (aynı zamanda Ayaş Meslek Yüksek Okulu Müdürü)
3. Doç. Dr. Nuri Yavan
4. Arş. Gör. Ceyda Kurtar Anlı

Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. E. Murat Özgür (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Doç. Dr. Murat Yüceşahin
3. Dr. Öğretim Üyesi C. Erdem Bekaroğlu
4. Arş. Gör. Ayla Deniz

Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. Hakan Yiğitbaşıoğlu (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Prof. Dr. İhsan Çiçek (DTCF Dekanı)
3. Prof. Dr. Uğur Doğan
4. Prof. Dr. Necla Türkoğlu (DTCF Dekan Yardımcısı-TÜCAUM Müdürü)
5. Dr. Öğretim Üyesi Olgı Aydın

Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı

1. Doç. Dr. Nurettin Özgen (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Dr. Öğretim Üyesi Erkan Yılmaz
3. Öğr. Gör. Dr. Rüya Bayar
4. Dr. Öğretim Üyesi Kerime Karabacak

Türkiye’de Coğrafya Literatürünün Gelişmesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü’nün Rolü ve Önemi

Ali ÖZÇAĞLAR

Özet

Bu makalede Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde yer alan coğrafya bölümünün Türkiye’de coğrafya biliminin ve coğrafya literatürünün gelişmesindeki rolü ve önemi ele alınacaktır. Makalede öncelikle kuruluş ve yapılanma dönemi (1935-1960) ele alınmış, daha sonra ise bu dönemde görev alan akademisyenlerin bilimsel faaliyetlerine ve yayınlarına yer verilmiştir. Makalenin ikinci kısmında DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi’nin Yayın Hayatına Başlaması Dönemi (1961-1980) ele alınmış ve bu dönemde dergide yapılan yayınların liste ve içeriklerine yer verilmiştir. Son kısımda ise DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi’nin 1980 sonrasına ışık tutularak bu dönemde yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü, DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi

The Role of Geography Departments in the Development of the Geography Literature

Ali ÖZÇAĞLAR

Abstract

This article will embrace the role and the importance of the geography department, located within the Faculty of Language, History-Geography, on the development of geographical studies and literature in Turkey. In the first part of the article, the establishment and structuring period (1935-1960) is discussed, and then the scientific activities and publications of the academicians who took part in this period are included. In the second part of the article, the period, when DTCF Journal of Geography Research began to be published (1961-1980) is covered and the lists and contents of the publications in the journal during this period are included. The last part sheds light to the DTCF Journal of Geography Research after 1980s by considering the developments and the studies within the journal.

Keywords: Faculty of Language, History-Geography, Geography Department, DTCF Journal of Geography Research.